

НАК „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”

Консолідована фінансова Звітність
за міжнародними стандартами

За рік, що закінчився 31 грудня 2002 року

Разом з Аудиторським висновком

ЗМІСТ

Звіт незалежних аудиторів	3
Фінансова звітність	
Баланс	6
Звіт про прибутки та збитки	7
Звіт про зміни у власному капіталі	8
Звіт про рух грошових коштів	9
Примітки до фінансової звітності	11

ЗВІТ НЕЗАЛЕЖНИХ АУДИТОРІВ

Акціонерам Національної Акціонерної Компанії „Нафтогаз України”

1. Ми виконали аудит консолідованого балансу Національної Акціонерної Компанії Нафтогаз України (надалі - Компанія) і її дочірніх підприємств (що надалі разом іменуються - Група) станом на 31 грудня 2002 року, і відповідних йому консолідованих звітів про прибутки та збитки, звітів про рух грошових коштів, звітів про зміни у власному капіталі за рік, що закінчився на зазначену дату. Консолідована фінансова звітність не включає всі інвестиції в дочірні компанії, що перевищують 20% власності. Ця консолідована звітність складається з 11 компаній. Компанії, які не включені до консолідованої фінансової звітності, складають приблизно 10 % балансової вартості групи. Дві компанії ДАТ «Черноморнафтогаз» та ВАТ «Укрнафта», що увійшли до складу консолідованої фінансової звітності перевірялися іншими аудиторами. Відповідальність стосовно зазначеної консолідованої фінансової звітності несе керівництво Компанії. В наші обов'язки входить надання висновку щодо цієї консолідованої фінансової звітності на підставі проведеного нами аудиту.
2. За винятком зазначеного у абзацах 3-8, ми виконали аудит у відповідності до Міжнародних Стандартів Аудиту. Ці стандарти вимагають, щоб планування та проведення аудиту було спрямоване на одержання розумних підтверджень, щодо відсутності у фінансовій звітності суттєвих помилок. Аудит включає дослідження, на основі проведених тестів інформації, яка підтверджує суми та розкриття наведені у цій консолідованій фінансовій звітності. Аудит також включає оцінку застосованих принципів обліку та суттєвих припущень, зроблених керівництвом Компанії, а також оцінку загального представлення у фінансовій звітності. Ми вважаємо, що проведений аудит є розумною підставою для надання аудиторського висновку.
3. Виконані процедури консолідації фінансових звітів Компанії не відповідають вимогам Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (МСБО) 27 «Консолідовані фінансові звіти та облік Інвестицій у дочірні підприємства», тому що до складу консолідованого фінансового звіту не включені всі підприємства, що їх наявне контролює материнська компанія.
4. За браком окремих документів, що підтверджують дату початку використання та вартість основних засобів на звітну дату, ми не змогли виконати аудиторські процедури, які б надали нам достатні докази для обґрунтування розкриття історичної вартості окремих основних засобів в консолідованій фінансовій звітності, щоб забезпечити їх представлення у відповідності до МСБО №16 «Основні засоби». Ми не мали змогу спланувати та здійснити альтернативні аудиторські процедури, які б виключили цю непевність. зв'язку з цим, ми не підтверджуємо балансову вартість основних засобів Групи, на суму, яка перевищує 6 (шість) мільярдів гривень.
5. Ми не спостерігали за інвентаризацією активів станом на звітну дату, оскільки нас було призначено аудиторами після цієї події. У зв'язку із обмежуючими особливостями бухгалтерського обліку Компанії ми не могли визначити обсяг активів шляхом виконання альтернативних аудиторських процедур. З причини того, що ці активи є складовою частиною процесу визначення результатів операцій, ми не здатні визначити необхідні коригування їх результатів.
6. Як зазначено у Примітці № 3 до фінансової звітності Група не проводила аналіз зменшення корисності довгострокових активів, що передбачається Міжнародними Стандартами Фінансової Звітності (МСФЗ). Саме тому ми не мали можливості отримати достатню кількість доказів щоб сформулювати висновок відносно бази згідно якої були представлені резерви нафти та газу та відповідний накопичений знос основних засобів станом на 31 грудня 2002 року.

7. Як зазначено у Примітці № 3 до консолідованої фінансової звітності станом на 31 грудня 2001 року облікові записи стосовно основних засобів, придбаних до 1 січня 2001 року не були призначені для того, щоб забезпечити їх представлення у відповідності до Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку (МСБО) № 16 «Основні засоби». Крім того, як зазначено у Примітці № 3 до консолідованої фінансової звітності, Група не залучала фахівців для незалежної оцінки активів, надрових запасів нафти і газу на 31 грудня 2002 року. Відповідно, керівництвом Підприємства були зроблені певні припущення для того, щоб представити балансову вартість цих активів у консолідованій фінансовій звітності за принципами історичної вартості. Через відсутність інформації, необхідної для застосування МСБО №16, ми не мали можливості отримати достатніх доказів для формулювання висновку щодо коректності відображення балансової вартості основних засобів станом на 31 грудня 2002 року, а відповідно - амортизаційних відрахувань за 2002 рік згідно з вимогами Міжнародних Стандартів Фінансової Звітності (МСФЗ). Вплив коригувань, які могли б бути необхідними, не піддається визначенню.
8. Компанія має кредиторську заборгованість перед Міністерством фінансів України у розмірі 625,366 тисяч гривень, що виникла у 1995 році і була передана їй в момент створення. Ця заборгованість не має підтвердження ні первинною документацією ні актами звірки з Міністерством фінансів. Ми не мали можливості отримати достатніх доказів для формулювання висновку щодо цієї заборгованості станом на 31 грудня 2002 року.
9. На нашу думку, за виключенням впливу коригувань та представлень, які могли б бути необхідними у випадку, якщо б ми отримали достатню кількість Інформації стосовно питань, зазначених у вищенаведених параграфах, приведена консолідована фінансова звітність достовірно, в усіх суттєвих аспектах, відображає фінансовий стан Групи станом на 31 грудня 2002 року, а також консолідовані результати її діяльності і рух грошових коштів та зміни у власному капіталі за рік, що закінчився зазначеною датою, згідно з МСФЗ.
10. Без включення обмежень до нашого звіту, ми звертаємо увагу на Примітку № 1 до консолідованої фінансової звітності. Група, яка здійснює діяльність на території України, і, таким чином, підпадає під контроль законодавства цієї держави, має суттєві затримки надходження платежів від своїх клієнтів. Група реалізує більшу частину видобутого газу по цінам, які регулюються державою. Розрахунки за реалізований газ здійснюються несвоєчасно. В додаток до цього, здійснення основних операцій та умови діяльності встановлюються Компанією, та не ґрунтуються на ринкових засадах.
11. Без включення обмежень до нашого звіту, ми звертаємо увагу на Примітки 1 де йдеться про державне майно, що не підлягає приватизації, а також про Угоду між Урядом України та Компанією, згідно з якою таке майно передано останній в оперативне управління.
12. Не обмежуючи наш звіт звертаємо увагу на те, що Компанія має довгострокову заборгованість перед ВАТ «Газпром» (Росія) за спожитий газ, однак на дату складення звітності не мала узгодженого між обома сторонами механізму погашення цієї заборгованості.
13. Ми, також, звертаємо увагу на факт, що подана нижче консолідована фінансова звітність не надає детальну інформацію щодо діяльності Компанії. У разі виникнення особистої уваги щодо фінансового стану та результатів діяльності Материнської Компанії, є можливість ознайомитись з її фінансовою звітністю.

18 червня 2004

АФ «БДО Баланс-Аудит»

Керуючий партнер

АФ «БДО Баланс-Аудит»

С.О. Балченко

Сертифікат аудитора
№ 000046 Серія А

Міжнародний партнер,
CPA

Сорен Д.К. Соренсен

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”

Консолідований баланс

За рік, що закінчився 31 грудня 2002

(тисяч гривень)

	Примітки	31 грудня 2002 року	31 грудня 2001 року
АКТИВИ			
Оборотні активи			
Грошові кошти та грошові еквіваленти	5	538,021	313,679
Дебіторська заборгованість та векселі, чиста вартість	6	3,398,028	6,619,339
Дебіторська заборгованість зв'язаних компаній, чиста вартість	28	5,649,322	2,375,156
Запаси, чиста вартість	7	5,005,556	3,490,431
Інші оборотні активи	8	2,993,794	3,295,228
Всього оборотні активи		17,584,721	16,093,833
Необоротні активи			
Довгострокова дебіторська заборгованість та векселі, чиста вартість	9	766,674	1,419,274
Довгострокові фінансові інвестиції		751,778	320,056
Основні засоби, залишкова вартість	10	24,948,181	24,369,417
Відстрочені податкові активи	12	2,258,533	2,424,055
Всього необоротні активи		28,725,166	28,532,802
Всього активи	4	46,309,887	44,626,635
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Поточні зобов'язання			
Кредиторська та інша заборгованість	13	17,235,980	18,008,052
Кредиторська заборгованість перед зв'язаними компаніями	28	2,297,216	910,384
Податкові зобов'язання	14	7,002,449	4,056,703
Фінансові зобов'язання	15	696,857	457,767
Інші поточні зобов'язання	16	2,374,254	3,351,758
Всього поточні зобов'язання		29,606,756	26,784,664
Довгострокові зобов'язання			
Резерв витрат на ліквідацію свердловин	17	387,835	359,169
Державні гранти	18	7,332	32,646
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	19	1,242,756	3,218,071
Всього довгострокові зобов'язання		1,637,923	3,609,886
Всього по зобов'язанням	4	31,244,679	30,394,550
Частка меншості		1,481,008	1,304,132
Власний капітал			
Статутний капітал	20	6,848,276	6,848,276
Непокритий збиток		(5,905,888)	(6,944,418)
Резерви	20	12,641,812	13,024,095
Всього власний капітал		13,584,200	12,927,953
Всього зобов'язання та власний капітал		46,309,887	44,626,635

Заступник Голови Правління

Головний бухгалтер

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”**Консолідований Звіт про прибутки та збитки****За рік, що закінчився 31 грудня 2002**

(тисяч гривень)

	Примітки	2002 рік	2001 рік
Доходи			
Доходи від реалізації нафти, газу, транспортування та інше	4, 21	24,716,414	21,653,325
Витрати			
Собівартість реалізації	22	(18,864,933)	(17,192,046)
Валовий прибуток		5,851,481	4,461,279
Інші операційні доходи	23	526,161	2,490,591
Адміністративні витрати та витрати на збут	24	(884,430)	(790,438)
Інші операційні витрати	25	(1,832,679)	(2,816,443)
Резерв сумнівних боргів		(1,430,603)	(4,459,592)
Прибуток (збиток) від операцій	4	2,229,930	(1,114,603)
Інші неопераційні доходи	26	167,086	44,475
Інші неопераційні витрати	27	(709,787)	(658,478)
Збитки від зменшення корисності основних засобів		0	(7,408)
Прибуток (збиток) від загальної діяльності	4	1,687,229	(1,736,014)
Податок на прибуток		(1,463,396)	(1,135,318)
Прибуток після оподаткування		223,833	(2,871,332)
Частка меншості		(159,687)	(391,782)
Чистий прибуток (збиток) від звичайної діяльності		64,146	(3,263,114)
Надзвичайні витрати		(554)	(4,931)
Чистий прибуток		63,592	(3,268,045)

_____/
Заступник Голови Правління_____/
Головний бухгалтер

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”

Консолідований Звіт про зміни у власному капіталі

За рік, що закінчився 31 грудня 2002

(тисяч гривень)

Стаття	Статутний капітал	Резерви	Непокриті збитки	Разом
Залишок на 31.12.2000 року (не перевірено аудитором)	6,848,276	12,980,585	(6,186,122)	13,642,739
Помилки минулих періодів, виявлені у поточному періоді			106,769	106,769
Зміни в обліковій політиці			2,350,346	2,350,346
Коригування вартості основних засобів на вплив гіперінфляції з вирахуванням оподаткування		26,680		26,680
Списання дооцінки по вибувшим основним засобам			(138,741)	(138,741)
Безоплатно отримані активи			34,777	34,777
Списання реструктуризованих податків		1,173	28,243	29,416
Відрахування до резервного капіталу		5,851	(5,851)	0
Консолідація "МТ Банку"			(4,324)	(4,324)
Державні гранти			141,100	141,100
Переоцінка технологічної нафти		(98,339)		(98,339)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період			(3,268,045)	(3,268,045)
Дивіденди			(23,312)	(23,312)
Інші зміни в капіталі		108,145	20,742	128,887
Разом змін в капіталі	0	43,510	(758,296)	(714,786)
Залишок на 31.12.2001 року	6,848,276	13,024,095	(6,944,418)	12,927,953
Помилки минулих періодів, виявлені у поточному періоді			(11,284)	(11,284)
Коригування вартості основних засобів на вплив гіперінфляції з вирахуванням оподаткування		326,255		326,255
Списання дооцінки по вибувшим основним засобам			12,255	12,255
Безоплатно отримані активи			276,827	276,827
Відрахування до резервного капіталу		798	(798)	0
Державні гранти			25,314	25,314
Резерв на буферний газ		40,137	(40,137)	0
Переоцінка технологічної нафти		(41,521)		(41,521)
Дооцінка акцій		19,280		19,280
Викуп акцій			(44)	(44)
Чистий прибуток (збиток) за звітний період			63,592	63,592
Дивіденди			(4,243)	(4,243)
Інші зміни в капіталі		(727,231)	717,048	(10,183)
Разом змін в капіталі	0	(382,283)	1,038,530	656,247
Залишок на 31.12.2002 року	6,848,276	12,641,812	(5,905,888)	13,584,200

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”**Консолідований звіт про рух грошових коштів****За рік, що закінчився 31 грудня 2002**

(тисяч гривень)

	2002	2001
Рух коштів від операційної діяльності		
Чистий прибуток до оподаткування	1,687,229	(1,736,014)
Коригування на:		
Амортизацію	1,659,367	1,714,311
Надзвичайні витрати	(554)	(4,931)
Резерв на ліквідацію свердловин	28,666	25,332
Прибуток від курсових різниць	197	(20,792)
Збільшення (зменшення) забезпечень	1,430,603	4,459,592
Прибутки від інвестиційної діяльності	(99,003)	(10,711)
Витрати на інвестиційну діяльність	46,515	4,938
Відсотковий прибуток	(1,556)	(1,435)
Витрати на сплату відсотків	28,736	18,168
Операційний прибуток до змін робочого капіталу	4,780,200	4,448,458
Зменшення (збільшення) дебіторської заборгованості та інших активів	(1,182,024)	(2,577,124)
Зменшення (збільшення) запасів	(1,556,646)	(1,023,356)
Збільшення (зменшення) торгових кредитів та інших зобов'язань	(362,744)	1,834,263
Грошові кошти, одержані від операцій	1,678,786	2,682,241
Сплачені відсотки	(28,736)	(18,168)
Сплачений податок на прибуток	1,647,872	(5,236,924)
Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності	3,297,922	(2,572,851)
Грошові кошти, використані в інвестиційній діяльності:		
Придбання та продаж необоротних активів	(1,882,432)	(1,082,342)
Безкоштовно отримані активи	276,827	34,777
Надходження за Державним грантом	25,314	173,746
Інші надходження		235,656
Інші платежі	(46,781)	0
Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності	(1,627,072)	(638,163)
Грошові кошти, отримані від фінансової діяльності:		
Чисті надходження від запозичень	(1,736,226)	1,998,855
Чисті інвестиції в довгострокові векселі	652,600	1,102,436
Чистий результат від інвестиційної діяльності	54,044	2,884
Чисті інвестиції в довгострокові фінансові інвестиції	(412,486)	(14,460)
Сплачені дивіденди	(4,243)	(23,312)
Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності	(1,446,311)	3,066,403

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ”

Консолідований звіт про рух грошових коштів

За рік, що закінчився 31 грудня 2002

Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	(197)	20,792
Чистий рух коштів протягом року	224,342	(123,819)
Гроші та грошові еквіваленти на початок року	313,679	437,498
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець року	538,021	313,679

Список скорочень

Скорочення	Повна назва
АГНКС	Автоматична газонакопичувальна компресорна станція
АТ	Акціонерне товариство
ВАТ	Відкрите акціонерне товариство
ДАТ	Державне акціонерне товариство
ДК	Дочірня компанія
ДП	Дочірнє підприємство
ДП ВЗП	Дочірнє підприємство виробничо-збутове підприємство
ЄНК	Євразійський нафтотранспортний коридор
ЗАТ	Закрите акціонерне товариство
КМУ	Кабінет Міністрів України
КМСБО	Комітет з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку
МСБО	Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку
МСФЗ	Міжнародні стандарти фінансової звітності
МФС	Міжрегіональний фондний союз
НАК “Нафтогаз України”	Національна акціонерна компанія “Нафтогаз України”
НБУ	Національний банк України
НКРЕ	Національна комісія регулювання електроенергетики України
НП(С)БОУ	Національні Положення (Стандарти) Бухгалтерського Обліку в Україні
НБУ	Національний Банк України
НПЗ	Нафто-переробні заводи
ПДВ	Податок на додану вартість
ПКТ	Постійний комітет з тлумачень КМСБО
УМГ	Управління магістральними газопроводами

Пояснювальні примітки до фінансової звітності

1. Загальна інформація про НАК «Нафтогаз України»

Національна акціонерна компанія „Нафтогаз України” (надалі НАК “Нафтогаз України”) була створена у відповідності з Указом Президента України від 25 лютого 1998 року „Про реформування нафтогазового комплексу України” та постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 1998 року „Про створення Національної Акціонерної Компанії „Нафтогаз України”.

Предметом діяльності НАК “Нафтогаз України”, її дочірних та асоційованих компаній (надалі – Групи) є:

- Нафтодобувна промисловість;
- Видобуток природного газу;
- Переробка природного газу;
- Трубопровідний транспорт загального користування;
- Державна зовнішня торгівля.

Дана фінансова звітність не є консолідованою щодо всієї структури НАК „Нафтогаз України”. Група складає та представляє консолідовану фінансову звітність для наступних дочірних та асоційованих підприємств:

НАК «Нафтогаз України»
ДП "Укргазвидобування"
ДК "Укртрансгаз"
ВАТ „Укртранснафта”
ДК "Газ України"
ДАТ “Чорноморнафтогаз”
ВАТ “Укрнафта”
ВАТ "Дніпропетровськгаз"
ВАТ „Запоріжгаз”
ВАТ "Луганськгаз"
ВАТ «Миколаївгаз»

До показників консолідованої фінансової звітності віднесена фінансова звітність найбільших дочірних підприємств Групи, які по основних показниках фінансової звітності становлять приблизно 90% всіх підприємств, які контролюються НАК “Нафтогаз України”.

Оперативна діяльність Групи по сегментах діяльності розділяється на:

1. видобування та переробку нафти та газу – ДК „Укргазвидобування”, ДАТ „Чорноморнафтогаз”; ВАТ “Укрнафта”;
2. транспортування нафти та газу – ВАТ „Укртранснафта”, ДК „Укртрансгаз”;
3. реалізація – ДК „Газ України”, ВАТ “Дніпропетровськгаз”, ВАТ “Запоріжгаз”, ВАТ “Луганськгаз”, ВАТ “Миколаївгаз”
4. інші види діяльності – постачальні, будівельні, обслуговуючі та інші підприємства, що являються структурними підрозділами консолідованих підприємств.

Основні види діяльності в 2002 році Група здійснювала в відповідності до договорів з :

1. Видобування нафти та газу:

Видобування нафти та газу здійснюють ДП «Укргазвидобування», ВАТ «Укрнафта» та ДК „Укргазвидобування“ відповіно. В зв'язку з тим, що земля та надра є власністю держави, право на розвідку та розробку запасів нафти і газу надає Державний комітет геології України шляхом видачі спеціальних ліцензій за номінальну плату, яка не капіталізується. Згідно з діючим законодавством для здійснення розвідки та розробки запасів нафти та газу необхідно отримати окремі ліцензії для кожного з цих видів діяльності по кожному нафтогазовому родовищу. Ліцензії на розвідку та розробку видаються відповідно на 5 і 20 років з пріоритетним правом на їх продовження на такий самий період

2. Покупки газу :

- Державною торговою Корпорацією "Туркменнафтогаз";
- Компанією ITERA International Energy LLC;
- ВАТ "Газпром", у частині придбання газу як оплати за транзит газу по території України.

3. Транзиту:

Транзит, де виконавцем виступав НАК "Нафтогаз України" здійснювався у відповідності до договору про обсяги й умови транзиту газу через територію України і постачання природного газу в Україну в 2002 році з ВАТ "Газпром".

Транзит, де замовником виступав НАК "Нафтогаз України", здійснювався у відповідності до договору на транзит природного газу через територію України із ДК "Укртрансгаз".

4. Продажу газу - здійснювався НАК "Нафтогаз України":

- населенню, державним (бюджетним) установам, місцевим комунальним підприємствам, а також промисловим та іншим підприємствам при посередництві ДК "Торговий дім Газ України" (ДК "Газ України") по договорах імпортного природного газу і природного газу власного видобутку;
- Компанії ITERA International Energy LLC;
- Компанії Винтерсхалл Ердгаз Хандельхаус Цуг АГ."

До сегменту „Інші види діяльності” включені активи, пасиви та результати операцій постачальних, будівельних, обслуговуючих та інших підприємств, які являються структурними підрозділами консолідованих підприємств а також Акціонерного комерційного банку “МТ-Банк” (далі – АКБ “МТ-Банк”).

Угода про використання Державного Майна, що не підлягає приватизації

В листопаді 2001 року Материнська компанія уклала Угоду про використання Державного Майна, яке не підлягає приватизації (далі – Угода) з основним акціонером НАК „Нафтогаз України” і в свою чергу заключила аналогічні по змісту і основних положеннях Угоди з своїми дочірними компаніями. Державне Майно являє собою розгалужену систему магістральних та розподільних нафто- та газопроводів високої виробничої потужності.

Основні положення Угоди

За Угодою Група приймає на себе:

- зобов'язання щодо виконання функцій оперативного управління Державним Майном;
- використовувати Державне Майно за його цільовим призначенням;
- без дозволу НАК „Нафтогаз України” не передавати Державне майно третім особам або виконувати інші нотаріальні дії (застава, тощо);
- самостійно вирішувати всі питання з експлуатації та поточного ремонту Державного Майна, включаючи технічні питання та питання що пов'язані з відновленням;
- вести відокремлений аналітичний бухгалтерський облік Державного Майна та прибутків, які отримані від його використання;
- здійснювати страхування переданого Державного Майна;
- оплатити вартість послуг з експертної оцінки Державного Майна;
- створення резерву за рахунок амортизаційних відрахувань на відновлення та реконструкцію одержаного Державного Майна.

Державна частка прибутку

Державна частка прибутку становить 50 % чистого прибутку, який отримано від використання Державного Майна. Група має право використовувати державну частку прибутку в розмірах визначених річними планами реконструкції та технічного розвитку за погодженням з НАК „Нафтогаз України”.

Однак Угода не містить алгоритму розрахунку державної частки чистого прибутку, тому неможливо визначити суми чистого прибутку – як заборгованості перед Урядом на основі договорів передачі Державного Майна, що не підлягає приватизації. Станом на дату звіту Уряд не вимагав оплати або виконання розрахунку чистого прибутку від Групи.

Дія Угоди

Угода діє протягом року. Угода вважається подовженою на наступний рік в тому випадку коли жодна з сторін письмово не заявлять про бажання припинити дію Угоди.

Встановлення тарифів

НАК „Нафтогаз України” є природним монополістом нафтогазового комплексу України. Тому основна діяльність Групи регулюється різними українськими державними органами включаючи Кабінет Міністрів, Міністерство Економіки, Національну комісію регулювання електроенергетики (далі - НКРЕ) і Державний комітет нафтогазової промисловості. В сфері повноважень цих та інших контролюючих органів знаходяться різні питання, серед яких встановлення цін і тарифів на придбання нафти та газу, транспортування нафти та газу до кінцевих споживачів, зберігання та налив нафти. Методика та процес затвердження тарифів на купівлю, продаж та послуги з транспортування нафти та газу встановлюються за узгодженням з Національною комісією регулювання енергоринку України. НКРЕ встановлює тарифи на транспортування нафти та газу для всіх категорій споживачів.

НАК „Нафтогаз України” своїми наказами затверджує ціни реалізації природного газу для застосування підприємствами Компанії. Формування цін реалізації природного газу здійснюється на підставі балансу надходження та розподілу природного газу по НАК „Нафтогаз України” на кожний місяць, виходячи із рівня ціни закупки природного газу в залежності від його походження (власного видобутку, отриманого за транзитні послуги, додатково закупленого).

Національна комісія регулювання електроенергетики України відповідно до повноважень, наданих постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.1996 року №1548 „Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)”, здійснює встановлення граничних рівнів цін на природний газ для населення, бюджетних організацій і установ, підприємств комунальної теплоенергетики та тарифів на транспортування й постачання природного газу. Крім того, Національна комісія регулювання електроенергетики України встановлює граничний рівень цін на природний газ, який поставляється НАК „Нафтогаз України” для промислових споживачів, що передбачено постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 року №1729 „Про порядок забезпечення галузей національної економіки і населення природним газом”.

Видобування та переробку газу здійснює ДК „Укргазвидобування”. Цінова політика Компанії регулюється рішеннями Уряду України та наказами НАК Нафтогаз України”. У 2002 році Компанія реалізовувала власну продукцію у відповідності з постановою Кабінету міністрів України від 27.12.2001 року № 1729 „Про порядок забезпечення галузей національної економіки і населення природним газом”, наказом НАК „Нафтогаз України” № 16 від 18.01.2002 року, наказами Компанії № 39 від 25.01.2002 року „Про порядок реалізації природного газу власного видобутку та надання транспортних послуг в 2002 році” та № 40 від 25.01.2002 року „Про порядок реалізації конденсату, нафти та продуктів переробки в ДК „Укргазвидобування” в 2002 році”.

Транспортування газу через територію України здійснює ДК „Укртрансгаз”. Ціни та тарифи на транспортування природного газу для внутрішніх споживачів України регулюються державою і встановлювались в 2002 р. Національною комісією регулювання електроенергетики України. Постановою від 29.01.01 № 73 був затверджений тариф на транспортування природного газу магістральними і розподільчими трубопроводами для споживачів України у розмірі 52.5 грн. за 1000 м³ (в т.ч. ПДВ), а також розрахунковий середній тариф на транспортування природного газу магістральними газопроводами Компанії у розмірі 29.10 грн. за 1000 м³ (в т.ч. ПДВ).

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

Тариф за зберігання, закачку та відбір природного газу, що здійснюється ДК “Укртрансгаз” для споживачів України було встановлено згідно з Постановою НКРЕ від 27.04.00р. № 447. Цей тариф в розмірі 12 грн. за 1000м³ (в т.ч. ПДВ) розподілявся таким чином:

- за зберігання природного газу – 6.00 грн. за 1000 м³ з ПДВ, в тому числі ПДВ – 1.00 грн. за 1000 м³ (з розрахунку на рік);
- за закачку природного газу ДК “Укртрансгаз” - 3,00 грн. за 1000м³ з ПДВ, в тому числі ПДВ – 0.50 грн. за 1000 м³;
- за відбір природного газу ДК “Укртрансгаз” – 3,00 грн. за 1000 м³ з ПДВ, в тому числі ПДВ – 0.50 грн. за 1000 м³.

Транспортуванням сирової нафти по території України та за її межами здійснює ВАТ “Укртранснафта”. Ціни та тарифи на нафту, транспортування, зберігання та налив нафти для дочірніх компаній НАК «Нафтогаз України» встановлює НКРЕ .

Українські тарифи на транспортування, зберігання та налив нафти

НКРЕ встановила наступні тарифи (без урахування ПДВ) для споживачів в Україні:

		гривень за 1 тону	
		<i>31 грудня 2002 року</i>	<i>31 грудня 2001 року</i>
Тарифи на транспортування	Max	26.53	26.53
	Min	2.00	2.00

Тарифи на транспортування встановлюються в залежності від кількості нафти, що транспортується, напрямку транспортування та відстані на яку вона транспортується. До вищезазначених тарифів додається 20 % податку на додану вартість.

Тарифи на транспортування нафти переглядаються на періодичній основі, приблизно один раз на рік.

Міжнародні тарифи на транспортування, зберігання та налив нафти

Тарифи на міжнародний транзит (транспортування нафти по території України з Росії до третіх країн) встановлені згідно з прямими договорами між Групою та Компаніями - експортерами.

НКРЕ встановила наступні тарифи для споживачів в країнах Європи:

		доларів США за 1 тону	
		<i>31 грудня 2002 року</i>	<i>31 грудня 2001 року</i>
Тарифи на транспортування	Max	5.20	5.20
	Min	1.04	1.04
Тарифи на зберігання		0.15	0.15
Тарифи на налив		0.60	0.60

Вищезазначені ціни встановлені без податку на додану вартість.

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

ДК “Газ України” головним чином виступає в ролі посередника між філіями та підрозділами НАК “Нафтогаз України”, які працюють у сфері видобування, експорту та транспортування газу, та між кінцевими споживачами і продавцями газу.

ДК «Газ України»

Основним постачальником газу Компанії є НАК "Нафтогаз України", яка купує газ в російських і туркменських постачальників та у власних дочірніх компаній. В 2002 році середня вартість газу, яка була реалізована Компанії склала:

- Газ власного видобутку – 129 грн. за 1000 кубометрів газу.
- Газ російських постачальників – 142 грн. за 1000 кубометрів газу.
- Газ туркменських постачальників – 330 грн. за 1000 кубометрів газу.

Регульовані / нерегульовані ціни

Ціни на придбання газу в НАК "Нафтогаз України" і на продаж та тарифи на транспортування газу до кінцевих споживачів регулюються Національною комісією регулювання електроенергетики України (НКРЕ) та НАК “Нафтогаз України”. НКРЕ встановлює тарифи на транспортування газу для всіх категорій споживачів.

Вартість газу встановлюється НКРЕ для населення та бюджетних установ. Для інших категорій споживачів – ціни на газ – нерегульовані. Однак, для ДК “Газ України”, вони встановлюються НАК “Нафтогаз України”.

Для Компанії встановлюються диференційовані тарифи на поставку газу для різних категорій населення, державних установ, комунально-побутових підприємств, тепло- та енергогенеруючих компаній, промислових підприємств та деяких інших категорій споживачів. Тарифи на транспортування газу для дочірніх компаній в 2002 році були встановлені НАК "Нафтогаз України".

Протягом 2002 року Компанія реалізовувала газ за наступними фіксованими цінами:

- Населенню:
 - 175, 00 грн. – за 1000 кубометрів за наявності газових лічильників та з урахуванням тарифів на транспортування та постачання природного газу
 - 190,00 грн. за 1000 кубометрів газу за відсутності газових лічильників газу та з урахуванням тарифів на транспортування та постачання природного газу;
- Бюджетним установам та організаціям – 231,00 грн. за 1000 кубометрів газу з урахуванням тарифів на транспортування та постачання природного газу;
- Підприємствам комунальної теплоенергетики та котельням – 189,00 грн. без урахування тарифів на транспортування та постачання природного газу;
- Енергогенеруючим підприємствам – 331 грн. за 1000 кубометрів газу без урахування тарифів на транспортування та постачання природного газу;
- Виробничо-технологічні потреби ДК „Укртрансгаз” та Відкритих акціонерних товариств з газопостачання та газифікації, власні потреби об’єктів, які знаходяться на балансі ДК „Газ України” - 331, 50 грн. за 1000 куб. м. без урахування тарифів на транспортування та постачання природного газу.

Відкриті акціонерні товариства

(„Дніпропетровськгаз”, „Запоріжжягаз“, „Луганськгаз“, „Миколаївгаз“

Транспортування та постачання природного газу за регульованим тарифом населенню, бюджетним, промисловим організаціям та підприємствам комунального побуту здійснюють регіональні відкриті акціонерні товариства (ВАТи).

Ціноутворення в ВАТах залежить від категорії споживача та умов договору і виглядає наступним чином:

- для населення ціна складається з вартості природного газу, послуг постачання та транспортування Товариствами та послуг транспортування магістральними газопроводами;
- для бюджетних організацій ціна складається з вартості природного газу, послуг постачання та транспортування;
- для промислових організацій та підприємств комунального побуту, які купують природний газ у Товариств та мають договір на постачання, ціна складається з вартості природного газу та послуг постачання Товариства.

Крім того всі підприємства, розташовані у межах областей (ті, що купують газ у Товариства, а також ті, що купують газ у інших постачальників) є споживачами послуг транспортування, що надають Товариства.

2. Умови функціонування в Україні

Загальні умови функціонування та економічна ситуація

За останні роки Україна зазнала значних політичних та економічних змін. Україна знаходиться на етапі формування ринкових відносин і тому не має добре розвинутої ділової інфраструктури, яка, як правило, існує в умовах більш розвинутої вільної ринкової економіки. В результаті операцій, що здійснюються в Україні, пов'язані із значними ризиками, які, в цілому, відсутні у країнах з розвинутою ринковою економікою.

Перспективи економічної стабільності в Україні в значній мірі залежать від ефективності економічних заходів, що приймаються державою, а також від розвитку законодавчої бази та політичної ситуації.

Подальше існування політичної та економічної нестабільності може призвести до непередбачених змін головних елементів економічної інфраструктури, що визначають характер операцій Групи на даний час. Невизначеність політичних, юридичних, податкових та нормативно-законодавчих умов функціонування, включаючи можливість змін негативного характеру, може значним чином вплинути на здатність Групи проводити комерційну діяльність.

Після проголошення у серпні 1991 році незалежності, економічне становище в Україні погіршувалося до 1994 року, коли було розпочато програми з макроекономічної стабілізації та структурних реформ.

Однак, економічна активність продовжувала знижуватись і наступною перешкодою на шляху до прогресу стала фінансова криза в Росії в 1998 році, що мала серйозні наслідки для української економіки. Україна була неспроможна покрити свій дефіцит бюджету, у 1999 та 2000 роках Уряд здійснив реструктуризацію заборгованості за облігаціями внутрішньої державної позики, а в березні 2000 року був змушений провести реструктуризацію зовнішнього державного боргу, строк повернення якого наставав в 2000-2001 роках, до 2007 року.

Фінансова звітність не містить ніяких коригувань, що відображали б існування цієї невизначеності. Необхідні коригування будуть відображені в фінансовій звітності тоді, коли вони стануть відомі та зможуть бути достовірно оцінені.

3. Основні облікові принципи

Загальні положення

Консолідована фінансова звітність Групи складається з консолідованого бухгалтерського балансу, і відповідних йому консолідованих звіту про прибутки і збитки, звіту про рух грошових коштів, звіту про зміни у власному капіталі та приміток до них. Дана фінансова звітність складена у відповідності з положеннями Міжнародних стандартів фінансової звітності (надалі - МСФЗ), виданими Комітетом з Міжнародних стандартів фінансової звітності (надалі - КМСБО) та Інтерпретаціями, виданими Постійним комітетом з тлумачень КМСБО (надалі - ПКТ), що діють для фінансової звітності за періоди до 31 грудня 2001 року.

Компанії Групи ведуть бухгалтерські книги та записи в українських гривнях відповідно до Національних Положень (Стандартів) Бухгалтерського Обліку в Україні (далі – „НП(С)БОУ”). Вищенаведена фінансова звітність складена на підставі бухгалтерських даних Групи, відповідним чином скоригованих та рекласифікованих для достовірного представлення у відповідності з МСФЗ.

Консолідована фінансова звітність підготовлена на основі принципу історичної собівартості з використанням принципу нарахування і представлена в тисячах українських гривень, якщо не вказано інше. Обрана облікова політика за МСБО, який припускає вибір облікової політики перехідного періоду, розкривається у відповідних розділах Приміток до фінансової звітності.

Дана звітність підготовлена відповідно до вимог Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, що діють для фінансової звітності за рік, що закінчився 31 грудня 2002 року.

Використання оцінок

Група організувала і веде облік та представляє операції та інші події не тільки згідно їх юридичної форми, а відповідно до їх змісту та економічної сутності. Таким чином, суть операцій чи інших обставин та подій не завжди відповідає тому, що слідує з їх юридичної форми.

Підготовка фінансової звітності у відповідності до положень МСФЗ вимагає від керівництва Групи здійснення оцінок та припущень, які впливають на відображення у звітності сум активів і зобов'язань та на розкриття інформації про потенційні активи та зобов'язання на дату складання звітності. Фактичні результати можуть відрізнятися від зроблених оцінок. Ці оцінки періодично переглядаються, і, у випадку необхідності коригувань, такі коригування відображаються у складі прибутків та збитків за період, коли про них стає відомо.

Валюти виміру та представлення

Група веде свої бухгалтерські записи в українській гривні, як того вимагають національні стандарти бухгалтерського обліку. Група визначила валюти виміру та представлення в відповідності до ПКТ-19 „Валюта звітності – облік і представлення фінансової звітності в відповідності до МСБО 21 та МСБО 29”. Основуючись на економічній сутності операцій та обставин діяльності, Група визначила українську гривню як валюту виміру та представлення. Виходячи з цього, операції в інших валютах, ніж гривня, розглядаються як операції в іноземних валютах.

Вплив інфляції

На протязі 1991 – 2000 років Україна вважалась країною з гіперінфляційною економікою. Коригування і перекласифікації, необхідні для приведення звітності, складеної відповідно до вимог українського законодавства, у відповідність із МСБО, включають коригування, необхідні для відображення змін загальної купівельної спроможності української гривні, виходячи зі МСБО 29 "Фінансова звітність в умовах гіперінфляційної економіки". Цей стандарт вимагає, щоб фінансова звітність, що складена у валюті гіперінфляційної економіки, була представлена в поточних одиницях виміру на дату складання бухгалтерського балансу. Хоча, починаючи з 2001 фінансового року українська економіка перестала відповідати ознакам гіперінфляційної економіки, Група володіє достатньо великою кількістю основних засобів, які були придбані в період, який характеризувався значною гіперінфляцією, тому перерахування основних засобів було зроблено з використанням коефіцієнтів інфляції, отриманих на підставі індексів інфляції Українського державного комітету статистики.

Нижче наводяться індекси інфляції, починаючи з 1991 року, використані для внесення змін у фінансову звітність:

Місяць	Рік	Індекс Інфляції	Коефіцієнт Перерахунку
Січень	1991	1.06	242,719.6
Грудень	1991	3.06	84,190.9
Грудень	1992	64.31	4,008.1
Грудень	1993	6,595.26	39.1
Грудень	1994	33,050.09	7.8
Грудень	1995	93,085.80	2.8
Грудень	1996	130,062.69	2.0
Грудень	1997	143,221.50	1.8
Грудень	1998	171,855.47	1.5
Грудень	1999	204,877.18	1.3
Грудень	2000	257,768.27	1.0

Перераховані таким чином показники вартості основних засобів станом на 31 грудня 2000 року взяті за основу для облікових записів у наступних облікових періодах.

ДАТ "Чорноморнафтогаз" з метою визначення початкової вартості основних засобів на 1 січня 2001 р. – дату першого застосування МСФЗ – залучило незалежного оцінювача для проведення оцінки умовної вартості основних засобів. Отже, початкова оцінка основних засобів цього товариства відображена згідно зі звітом незалежного оцінювача.

Основа консолідації

Згідно МСБО 27 „Консолідовані фінансові звіти та облік інвестицій у дочірні підприємства”, при складанні цієї консолідованої фінансової звітності показники звітності материнської компанії та дочірніх підприємств були об’єднані построково шляхом додавання відповідних показників за подібними статтями, такими як активи, зобов’язання, капітал, дохід та витрати. При цьому, для формування фінансової інформації про групу, як одне ціле, були зроблені наступні операції:

- виключена балансова вартість інвестицій материнської компанії в кожне дочірнє підприємство а також частка власного капіталу материнської компанії в кожному дочірньому підприємстві ,
- визначена частка меншості в скоригованому прибутку иконсолідованих дочірніх підприємств за звітний період і скориговано відповідно до прибутку групи для

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

одержання чистого прибутку, який можна віднести до власників материнської компанії,

- визначена частка меншості в чистих активах іконсолідованих дочірніх підприємств і відображена в консолідованому балансі окремо від зобов'язань та акціонерного капіталу материнської компанії,
- виключені повністю внутрішньогрупові сальдо та внутрішньогрупові операції і зв'язаний з ними нереалізований прибуток. Виключені нереалізовані збитки, які виникли в результаті внутрішньогрупових операцій, крім випадків, коли витрати не можуть бути відшкодовані,

Група складає та представляє консолідовану фінансову звітність для наступних компаній, що знаходяться під її контролем:

	Відсоток участі в капіталі
НАК «Нафтогаз України»	
ДК "Укргазвидобування"	100,00
ДК "Газ України"	100,00
ДК "Укртрансгаз"	100,00
ВАТ „Укртранснафта”	100,00
ДАТ “Чорноморнафтогаз”	100,00
ВАТ “Укрнафта”	50,00 % + 1 акція
ВАТ „Дніпропетровськгаз”	51,00
ВАТ "Луганськгаз"	51,00
ВАТ „Запоріжгаз”	50,00
ВАТ "Миколаївгаз"	50,00

Згідно з вимогами МСБО 27 “Консолідовані фінансові звіти та облік інвестицій у дочірні підприємства” НАК “Нафтогаз України” виступає в якості Материнської Компанії і представляє консолідовану фінансову звітність яка включає всі дочірні підприємства за виключенням коли:

- контроль носить тимчасовий характер тому що дочірнє підприємство було придбане та утримується виключно з метою подальшого перепродажу в найближчому майбутньому; або
- дочірнє підприємство діє в умовах жорстких довгострокових обмежень, які суттєво зменшують його здатність передавати кошти материнській компанії.

Такі дочірні підприємства слід обліковувати так, ніби вони є інвестиціями згідно з МСБО 39 “Фінансові інструменти: визнання та оцінка”.

Контроль вважається наявним, коли Материнська Компанія володіє прямо чи непрямо через дочірні підприємства понад половиною голосів підприємства, за винятком окремих випадків, коли можна чітко продемонструвати, що таке володіння не забезпечують контролю. Контроль також існує навіть тоді, коли Материнська Компанія володіє половиною або менше половини голосів підприємства, якщо вона має:

- право на понад половину голосів згідно з угодою з іншими інвесторами;
- право керувати повноваження визначати фінансовою та операційною політикою підприємства згідно з статутом або угодою;
- можливість призначати або усувати більшість членів ради директорів або еквівалентного органу; або
- можливість мати більшість голосів на засіданнях ради директорів або еквівалентного керівного органу.

Дана консолідована фінансова звітність складена з використанням єдиної облікової політики для подібних операцій та інших подій за схожих обставин.

Дочірні підприємства

В показники консолідованої фінансової звітності включена звітність дочірних підприємств, в яких Група прямо чи непрямо володіє більше, ніж 50 % акцій з правом голосу або має можливість контролювати рішення, які приймає керівництво цих підприємств.

Консолідована фінансова звітність Групи відображає результати діяльності придбаного дочірного підприємства з моменту встановлення контролю над ним. Консолідація дочірного підприємства в звітності групи завершується на дату, на яку Група втрачає контроль над цим підприємством.

Залишки з внутрішніх розрахунків Групи, внутрішні операції Групи, а також нереалізований прибуток від таких операцій повністю вилучені. Нереалізовані збитки від внутрішніх операцій Групи також вилучені, крім випадків, коли витрати не можуть бути відшкодовані.

Облік придбання дочірних підприємств здійснюється методом придбання

Частка меншості на звітну дату – це та частина чистих результатів діяльності і чистих активів дочірного підприємства, які відносяться до часток, що не належать прямо чи непрямо через дочірні підприємства материнській компанії. Частку меншості в консолідованому балансі відображають окремо від зобов'язань та акціонерного капіталу материнської компанії.

Асоційовані компанії

Асоційовані компанії – це підприємств, на які Група має суттєвий вплив, але не контролює повністю. Як правило, Група має суттєвий вплив на компанії, в яких вона володіє від 20% до 50% акціями з правом голосу. Асоційовані компанії обліковуються за методом участі в капіталі.

Метод участі в капіталі передбачає відображення в консолідованому звіті про прибутки та збитки частки Групи в результатах діяльності асоційованих товариств за рік, за вирахуванням отриманих дивідендів. Нереалізований прибуток по операціях між Групою та асоційованими компаніями виключається в розмірі, що відповідає частці Групи в асоційованих компаніях, нереалізовані прибутки та збитки також виключаються, крім випадків, коли є ознаки зниження вартості переданого активу.

Частка Групи в кожному асоційованому товаристві відображається в балансі в сумі, що включає вартість придбання, гудвіл на дату придбання, а також її частку в прибутках та збитках. Група нараховує резерв на можливе зменшення вартості таких інвестицій.

Застосування методу участі в капіталі припиняється з моменту, коли балансова вартість фінансового вкладення в асоційовану компанію рівна нулю, за виключенням випадків, коли Група відповідає за зобов'язаннями асоційованої компанії або видала гарантії відносно зобов'язань асоційованої компанії.

Керівництво НАК „Нафтогаз України” прийняло рішення в консолідованій звітності не обліковувати такі інвестиції.

Спільні підприємства

Спільні підприємства здійснюють свою діяльність на основі договорів, в яких дві або більше сторін здійснюють економічну діяльність при умові спільного контролю над нею. Спільні підприємства обліковуються за методом участі в капіталі.

Припущення щодо Функціонування Групи у найближчому майбутньому

Група здійснює діяльність у нестабільних економічних умовах. Економічна стабільність буде в значній мірі залежати від ефективності фіскальних заходів, які здійснюються Урядом, і від того, яке рішення прийме Газпром Росії, щодо спорудження альтернативних шляхів транспортування нафти та газу в обхід України, а також інших подій, які знаходяться поза контролем Групи.

У найближчому майбутньому Група продовжуватиме зазнавати вплив нестабільної економіки в країні. В результаті виникає суттєва невизначеність, яка може вплинути на майбутні операції, можливість відшкодування вартості активів Групи та здатність її обслуговувати та виплачувати свої борги по мірі настання строків їх погашення.

Консолідована фінансова звітність Групи підготовлена виходячи із припущення про її функціонування в майбутньому, яке передбачає спроможність Групи реалізовувати активи та виконувати свої зобов'язання в ході здійснення звичайної діяльності. Таким чином, консолідована фінансова звітність не містить яких-небудь коригувань відображених сум активів, які були б необхідні, якби Група була неспроможна продовжувати свою діяльність в майбутньому і якби Група реалізовувала свої активи не в ході звичайної діяльності.

Перекласифікація

Для приведення показників фінансової звітності попереднього звітного періоду у відповідність з формою подання даних, прийнятою в поточному звітному періоді, була проведена перекласифікація відповідних окремих показників.

Грошові кошти та грошові еквіваленти

Грошові кошти складаються з готівки у касі та коштів на банківських рахунках. Грошові еквіваленти являють собою ліквідні інвестиції, які легко конвертуються у відому кількість грошових коштів, зі строками оплати в три місяці чи менше, існує незначний ризик в зміні їх вартості.

Фінансові інструменти

Фінансовий інструмент згідно МСБО 39 - це будь-який контракт, який веде до фінансового активу одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструменту капіталу іншого підприємства.

Фінансові активи та фінансові зобов'язання, що обліковуються на балансі Групи, включають грошові кошти та грошові еквіваленти, дебіторську та кредиторську заборгованість, інвестиції, а також інші зобов'язання та позики. Облікова політика щодо їх визнання та оцінки розкривається в відповідних розділах цих Приміток.

Фінансові інструменти класифікуються, як зобов'язання чи інструменти капіталу, відповідно

до контрактних зобов'язань. Відсотки, дивіденди, збитки та прибутки, пов'язані з фінансовим інструментом або його складовою частиною, класифікованою як фінансове зобов'язання відображають як витрати або дохід по мірі їх надходження. Виплати власникам фінансових інструментів, включених до складу капіталу, відображаються безпосередньо через капітал. Фінансові інструменти представляються згорнутими, коли Група має юридично забезпечене право провести залік і має намір зробити його на основі згорнутого сальдо або реалізувати свої активи одночасно зі зменшенням своїх зобов'язань.

Фінансові інструменти: визнання та оцінка

Вкладення в цінні папери, по яким існує активний ринок, і ринкова вартість може бути достовірно визначена, обліковувались за ринковою вартістю. Цінні папери вартість яких можливо визначити достовірно, визначені за меншою із вартостей придбання чи ринкової вартості. Зміни ринкової вартості цінних паперів відображались в звіті про прибутки та збитки в тому періоді, в якому ці зміни відбулися.

В результаті застосування МСБО 39 з 1 січня 2001 року Група класифікувала фінансові активи за трьома категоріями:

- Вкладення в цінні папери, придбані або з метою одержання прибутку в результаті короткострокових коливань в ціні або маржі дилера, або є частиною портфеля, що використовується для отримання короткострокового прибутку, класифікуються як утримувані для операцій;
- Цінні папери з фіксованими строками погашення при умові, що керівництво має намір та можливість утримувати ці цінні папери до погашення, класифікуються як утримувані до погашення;
- Цінні папери, які підприємство має намір утримувати протягом невизначеного періоду, але вони можуть бути реалізовані для підтримання ліквідності чи в результаті зміни ставки відсотка, валютного курсу чи цін на ринку цінних паперів, класифікуються як наявні для продажу. Фінансові вкладення наявні для продажу відображаються по ринковій вартості, визначеній на індивідуальній основі. Нереалізовані прибутки та збитки відносяться на фінансові результати.

Акції, по яких відсутні котирування відображаються по первісній вартості, тому що на активному ринку для них не існує ринкових котирувань. В результаті відсутності інформації про ринкові котирування подібних компаній та відсутності всіх даних необхідних для проведення аналізу дисконтованих грошових потоків неможливо використовувати інші методи обґрунтованого визначення їх справедливої вартості. В даний момент також неможливо оцінити вартісні границі, за якими скоріше всього знаходиться справедлива вартість акцій.

Позики та дебіторська заборгованість, ініційовані Групою – це позики та дебіторська заборгованість, які виникли у Компанії шляхом надання грошей або товарів безпосередньо боржникові, за винятком тих, що виникли з метою негайного продажу або продажу у короткостроковій перспективі. Позики та дебіторська заборгованість, ініційовані Групою, включають в основному дебіторську заборгованість.

Інвестиції при надходженні оцінюються по собівартості, яка є справедливою вартістю компенсації, наданої за них. Справедливу вартість наданої компенсації, як правило, визначають виходячи з ціни операції або іншої ринкової ціни.

Група класифікує свої інвестиції як наявні для продажу і відносить їх до складу довгострокових активів. Вони не мають ринкових цін на активному ринку, а їх справедлива вартість не може бути достовірно оцінена.

Інвестиції у незавершене будівництво об'єктів нерухомості відображаються за вартістю придбання.

Протягом 2002 року Група не використовувала ніяких фінансових деривативів.

Дебіторська заборгованість

Поточна дебіторська заборгованість відображена за чистою вартістю реалізації, яка визначається шляхом вирахування з первісної вартості суми дебіторської заборгованості резерву сумнівних боргів.

Резерв сумнівних боргів визначений при допомозі методу періодизації дебіторської заборгованості згідно з яким до кожної групи дебіторської заборгованості застосовується певний відсоток сумнівних боргів. Резерв сумнівних боргів був визначений на основі відомих факторів, що можуть мати вплив на повернення заборгованості. Кінцеві збитки можуть відрізнитися від поточних оцінок. Ці оцінки періодично переглядаються і, за необхідності їх коригування, відбувається коригування доходів у періоді, в якому вони стали відомими. У зв'язку з відсутністю надійної інформації щодо фінансового стану кінцевих споживачів та недосконалістю правового механізму повернення заборгованості, оцінка можливих збитків є неточною.

Векселі

Векселі отримані від споживачів відображені за номінальною вартістю за вирахуванням спеціального резерву сумнівних боргів.

Векселі з датою погашення, що настає через рік або більше після дати складання балансу, відображені як довгострокові активи. Такі векселі є безпроцентними і відображені за справедливою вартістю за мінусом резерву.

Векселі, видані постачальникам, відображені за номінальною вартістю.

Кредити та аванси клієнтам АКБ «МТ-Банк»

Кредити та аванси клієнтам відображаються за вирахуванням резервів на їх знецінення.

Нарахування процентів по кредитах припиняється, коли повне повернення основної суми кредиту або процентів по ньому знаходиться під сумнівом. Нарахування процентів по кредитах може бути відновлене, коли позичальник повністю сплачує заборгованість за кредитом та відповідні проценти або ж існують достатні підтвердження його здатності сплатити заборгованість та проценти протягом відповідного періоду.

Нараховані проценти по кредитах, що визнані безнадійними, не відображені в цій фінансовій звітності.

Резерв на покриття збитків АКБ «МТ-Банк»

Резерв на покриття збитків є орієнтовно визначеною сумою можливих збитків по кредитах, а також по депозитах в інших банках. Резерв зменшується на суму фактичних збитків по кредитах, за вирахуванням відшкодованих сум.

Резерв на покриття збитків ґрунтується на оцінці керівництвом кредитного портфеля, попереднього досвіду Банку щодо збитків, ризиків, які є відомими та притаманними кредитному портфелю, оціненої вартості застави, негативних ситуацій, які можуть впливати на здатність позичальника повернути кредит, а також існуючих економічних умов.

Інша поточна дебіторська заборгованість

Інша поточна дебіторська заборгованість включає авансові платежі постачальникам, дебіторську заборгованість за товари та послуги інші ніж послуги з транспортування і зберігання нафти та газу, а також інші оборотні активи та витрати майбутніх періодів.

Ці активи відображаються за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Запаси

Запаси включають газ, нафту, паливно-мастильні матеріали та іншу сировину, придбані за кошти та отримані по бартеру товари матеріально-технічного забезпечення, а також сировину, інші запаси, що їх має Група для цілей внутрішнього використання та реалізації.

Запаси відображені в звітності Групи за їх первісною вартістю за вирахуванням резерву на застарілі запаси або чистій вартості реалізації. Первісна вартість складається з вартості придбання, витрат на доставку, витрат, що понесені у вигляді сплати відповідних митних зборів, витрат на транспортування та інших витрат, що мали безпосередній зв'язок з придбанням запасів.

Вибуття запасів здійснюється за наступними оцінками:

- матеріалів та товарів (по видах і групах) - ідентифікованої собівартості;
- палива - собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- запасних частин - собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- готової продукції - середньозваженої собівартості.

Певні статті запасів належать зв'язаним сторонам і зберігаються згідно договорів консигнації. Група відображає в обліку ці запаси так само, як і подібні запаси, що не знаходяться на консигнації.

Технологічна нафта

Основна діяльність ВАТ “Укртранснафта” (надалі Товариство) пов'язана з перекачуванням нафти для споживачів, як в Україні так і за її кордон в Європу. В технологічному процесі використовується нафта, яка є його власністю. Ця нафта була придбана при здачі в експлуатацію магістральних нафтопроводів. Товариство закуповує технологічну нафту при будівництві нових нафтопроводів в кількості, яка необхідна для технологічного процесу.

Товариство обліковує технологічну нафту як необоротний актив, та проводить переоцінку технологічної нафти по ринкових цінах на звітну дату. Технологічна нафта у нафтопроводі розглядається як невід'ємна і необхідна умова його експлуатації. Амортизація на нафту в нафтопроводі не нараховується.

Розрахунок балансової вартості технологічної нафти базується на ринкових цінах на нафту, що склалась на ринку Українських нафтопереробних заводів та на середніх витратах ВАТ “Укртранснафта” на прокачку нафти збільшених, на основі експертних досліджень, на суму витрат для викачки технологічної нафти, доставки її до споживача та утилізації забруднених відходів і консервацію трубопроводів.

Нематеріальні активи

Нематеріальні активи відображені за проіндексованою вартістю за вирахуванням накопиченого зносу. Вартість нематеріальних активів до індексації складається з вартості їх придбання, включаючи невідшкодовані податки на придбання, а також будь-які витрати, пов'язані з приведенням активів у робочий стан та їх доставкою до місця використання.

Вартість модернізацій та інших поліпшень нематеріальних активів, що подовжують строк корисної служби або істотно покращують їх стан та техніко-експлуатаційні характеристики, капіталізуються.

Для цілей складання звітності згідно МСБО, нематеріальні активи були перераховані відповідно до коефіцієнтів перерахунку, як описано в розділі „Валюти виміру та представлення”. Витрати на поточне обслуговування відображаються у складі витрат у періоді виникнення.

Нематеріальні активи амортизуються починаючи з місяця, наступного за місяцем, в якому вони були введені в експлуатацію. Амортизація припиняє нараховуватись у місяці, наступному після місяця вибуття.

Прибутки чи збитки від вибуття нематеріальних активів визначаються на основі їх балансової вартості та враховуються при визначенні фінансових результатів діяльності Групи.

Амортизація нараховувалася з використанням лінійного методу протягом наступних оціночних термінів використання:

<i>Група</i>	<i>Норма амортизації</i>
Комп'ютерне програмне забезпечення	5 років
Ліцензії та привілеї	3-5 років
Авторські права, патенти та інші права на промислову власність, права на обслуговування та експлуатацію	3-5 років

Дослідження та розробки

Витрати на дослідження обліковуються в складі витрат по мірі їх виникнення. Витрати на розробки проектів відображаються як нематеріальний актив тільки тоді, коли існує впевненість, що такі витрати принесуть економічні вигоди в майбутньому. Інші витрати на розробки відображаються в складі витрати по мірі їх понесення. Однак, витрати на розробки, списані в періоді їх виникнення на витрати, не капіталізуються в посліуючі періоди, навіть коли вони будуть відповідати умовами визнання активу.

Основні засоби

Основні засоби відображені за історичною собівартістю, вираженій в одиниці виміру, що діє на дату балансу, за вирахуванням накопиченого зносу. Вартість основних засобів складалася з вартості їх придбання, включаючи невідшкодовані податки на придбання, а також будь-які витрати, пов'язані з приведенням засобів у робочий стан та їх доставкою до місця використання.

Група веде облік основних засобів у гривнях. До 1992 року обмінні курси встановлювалися Урядом і могли не відповідати реальній ринковій ситуації. Крім того, частину основних

засобів було придбано через централізовані органи матеріально-технічного постачання; при цьому ціна придбання активів за такими операціями також встановлювалась державою. Після 1991 року, згідно вимог нормативних положень, підприємства проводили обов'язкові індексації вартості основних засобів з метою відображення ефекту впливу інфляційних процесів (у 1992, 1993, 1995 та 1996 роках). Ці індекси інфляції могли не відображати реальної динаміки зміни курсу гривні. В результаті цього їх застосування не призвело до переоцінки зазначених основних засобів до їхньої ринкової вартості.

Таким чином, для цілей складання звітності згідно МСФЗ основні засоби були перераховані відповідно до коефіцієнтів перерахунку, які описані в розділі „Основи представлення інформації: Валюти виміру та представлення”.

Основні засоби ДАТ “Чорноморнафтогаз” були предметом незалежної оцінки, яка проводилася з використанням методу вартості заміщення за вирахуванням будь-якого зменшення корисної вартості, яке мало місце на 1 січня 2001 року. Вартість основних засобів, отримана в результаті незалежної оцінки, являє собою умовну вартість основних засобів, розраховану для цілей цієї фінансової звітності.

Земля

Група має право на постійне використання землі, на якій вона розташована, і сплачує податок за землю, який щорічно розраховується державою виходячи із загальної площі та призначення землі. Земля є власністю держави і тому не включається до фінансової звітності Групи. Офіційно укладеної орендної угоди на використання землі не існує.

Подальші витрати

Вартість модифікацій, реконструкції, модернізації та інших поліпшень основних засобів, що подовжують строк корисної служби або істотно покращують їх стан та техніко-експлуатаційні характеристики, капіталізуються. Витрати на поточне обслуговування, ремонти та реконструкцію відображаються у складі витрат у періоді виникнення.

Амортизація основних засобів

Амортизація капіталізованої вартості нафтових та газових активів розраховується, згідно загальноприйнятої практики бухгалтерського обліку в нафтогазовій галузі, за методом кількості одиниць видобутої продукції для кожного родовища або інтегрованої групи родовищ, виходячи з кількості запасів. Таким чином, розрахунок амортизац видобувної компанії залежить від наявності даних про комерційні запаси (розрахункова кількість запасів газу, газового конденсату та нафти, щодо яких геологічні та технічні данні підтверджуються, з визначеним рівнем ймовірності можливості їх видобування у майбутньому при існуючих економічних і операційних умовах).

Амортизація інших активів, не пов'язаних з видобутком нафти та газу, нараховується за лінійним методом протягом наступних оціночних строків використання:

<i>Група</i>	<i>Норма амортизації</i>
Свердловини	30 років
Будівлі, інші споруди та передавальні пристрої	20 років
Нафтопроводи та газопроводи	15-30 років
Резервуарні ємності	15 років
Машини та обладнання	12 років
Технологічний флот та автотранспорт	6 - 10 років

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

Обладнання по контролю за нафтопроводами	10 років
Інші основні засоби	5 років

Прибутки чи збитки від вибуття основних засобів визначаються на основі їх балансової вартості та враховуються при визначенні фінансових результатів діяльності Групи.

Крім активів виробничого призначення, група також здійснює утримання та будівництво об'єктів соціального призначення. Ці активи капіталізуються тільки тоді, коли очікується, що в майбутньому компанія отримає економічні вигоди від їх використання. У випадку їх капіталізації знос по цих активах нараховується протягом строку їх корисного використання.

Стаття “Незавершене будівництво” включає витрати на будівництво. Об'єкти незавершеного будівництва відображені за собівартістю та не амортизуються до моменту передачі відповідного об'єкту в експлуатацію.

Стаття "Капітальні інвестиції" по ДК “Укргазвидобування” включає витрати на будівництво та на незавершений капітальний ремонт основних засобів.

Основні засоби, що задіяні у розвідці, розробці та виробництві нафтогазових запасів

Метод обліку довиробничих витрат

Для обліку діяльності з розвідки та видобутку газу та нафти та розробки нафтогазових запасів ДК “Укргазвидобування”, ДАТ “Чорноморнафтогаз” та ВАТ “Укрнафта” застосовують метод капіталізації вартості успішних проєктів. Відповідно до методу капіталізації вартості успішних проєктів витрати, які виникають при розвідці і розробці запасів нафти і газу, але мають загальний характер та не відносяться безпосередньо до виявлених запасів, списуються на результат діяльності у періоді їх виникнення.

Витрати, що відносяться безпосередньо до виявлених, але непідтверджених запасів, капіталізуються по статті “Капітальні інвестиції” по кожному проєкту і свердловині. Витрати на розвідку, виключаючи вартість розвідувальних і тестових свердловин, капіталізується до моменту оцінки економічної доцільності подальшої розвідки чи розробки цих запасів. Якщо запаси не підтверджені, затрати на розвідку відносяться на результат діяльності у період здійснення такої оцінки.

Вдача або невдача кожної зі спроб розвідки визначаються окремо по кожній свердловині по мірі з'ясування і перевірки потенційних нафтогазоносних структур. Таку оцінку вдач або невдач зі спроб розвідки компанія здійснює періодично, але не рідше як раз на рік на звітну дату балансу.

Витрати на розвідку нафтогазових запасів, для яких оцінка підтвердила економічну доцільність подальшої їх розробки, відображають в балансі. Подальші матеріальні та нематеріальні витрати, зв'язані зі спорудженням експлуатаційних свердловин та облаштуванням сухих свердловин, а також вартість обладнання та нагнічувальних свердловин, зв'язаних з розробкою нафтогазових запасів, капіталізуються.

З введенням підтверджених і розроблених запасів у експлуатацію, капіталізовані витрати амортизуються протягом терміну експлуатації відповідно до методу обраного Компанією.

Історична вартість нафтогазових родовищ у балансі визначена за методологією, аналогічною до тієї, що розкрита нижче у примітці "Основні засоби".

Для цілей даної фінансової звітності основні засоби, що задіяні у розвідці, розробці та виробництві нафтогазових запасів, групуються по центрах затрат. Такими центрами затрат компанія обрала родовища.

Виробничі витрати

Витрати, пов'язані з виробничою діяльністю, які не приводять до збільшення нафтогазових запасів, відносяться на витрати і включаються до результату діяльності у період їх виникнення.

Державне майно, що не підлягає приватизації

Група отримала в оперативне управління Державне Майно, що не підлягає приватизації на основі Угоди з основним акціонером НАК „Нафтогаз України”. Державне Майно являє собою розгалужену систему магістральних та розподільних газо- та нафтопроводів високої виробничої потужності.

Основні облікові принципи з обліку Державного Майна, що не підлягає приватизації викладені в підрозділі Примітки 3 „Основні облікові принципи” – „Основні засоби”.

Зменшення корисності активів

МСБО 36 „Зменшення корисності активів” вимагає від Компанії проводити аналіз вартості основних засобів стосовно зменшення їх корисності щоразу, коли події чи зміна обставин вказують, що залишкова вартість активу може бути не відшкодована. У випадку, коли залишкова вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування, у звіті про прибутки та збитки визнається збиток від зменшення корисності. При цьому відшкодовувана вартість активу дорівнює більшій з двох величин: чистій ціні реалізації або вартості використання.

Чиста ціна реалізації - це кошти, що можуть бути отримані від реалізації активу на комерційних засадах, в той час як вартість використання являє собою теперішню вартість очікуваних майбутніх грошових потоків, що будуть отримані в результаті подальшого використання активу та його ліквідації після завершення строку експлуатації. Сума очікуваного відшкодування визначається для кожного активу або, якщо це неможливо, для одиниці, що генерує грошові кошти.

Потенційного збитку від зменшення корисності інших активів, Група не визначила, і тому не оцінює суму очікуваного відшкодування.

Державний грант

ВАТ “Укртранснафта” (надалі Товариство) отримало державну допомогу для добудови української частини Євразійського нафтотранспортного коридору (ЄНК). Збудований нафтопровід являє собою розгалужену систему магістральних та розподільних нафтопроводів високої виробничої потужності. Товариство контролює використання ЄНК і отримує прибуток від відповідних грошових потоків а також несе витрати по ремонту, подовженню та модернізації ЄНК. Майно ЄНК визнано в балансі Товариства по історичній собівартості.

ВАТ “Укртранснафта” обліковує майно ЄНК згідно з МСБО 20 „Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу” та класифікує його як Грант, пов’язаний з активами оскільки за Угодою Держава зобов’язала Товариство експлуатувати, утримувати та реконструювати Євразійський нафтотранспортний коридор.

Згідно з МСБО 20 Товариство відображає Грант за методом доходу, згідно з яким грант визнається як дохід протягом одного або кількох звітних періодів. Головним для методу доходу є те, щоб державні гранти визнавалися як дохід на систематичній і раціональній основі протягом певних періодів, що необхідно для зіставлення грантів з пов’язаними з ними витратами. Таким чином доходи від гранту відображаються в звітних періодах та в тих пропорціях, що й амортизація, яка нараховується на майно ЄНК, а також в сумах, що Товариство витратило на поточні ремонти, подовження та модернізацію ЄНК.

ВАТ “Укртранснафта” визнає доходи за грантом тільки при достатній впевненості у тому, що такі доходи будуть отримані, а умови надання та використання гранту будуть виконані.

Майно ЄНК амортизується починаючи з місяця, наступного за місяцем, в якому воно було введено в експлуатацію. Амортизація припиняє нараховуватись у місяці, наступному після місяця вибуття. Амортизація нараховується за лінійним методом протягом оціночних термінів як вказано в розділі «Амортизація основних засобів» цієї примітки.

Вартість подовження, реконструкцій, модернізацій та інших поліпшень майна ЄНК, які подовжують строк корисної служби або істотно покращують його стан та техніко-експлуатаційні характеристики, капіталізуються. Витрати на поточне обслуговування,

ремонти та реконструкцію відображаються у складі витрат у періоді виникнення.

Визнання доходів

Доходи визнаються, коли існує впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод Групи, а сума доходу може бути достовірно визначена. Дохід за вирахуванням відповідних податків визнається в періоді, коли покупцю були відвантажені товари чи надані послуги.

Група отримує доходи від основного та інших видів діяльності. До складу доходів, що пов'язані з основним видом діяльності належать доходи від реалізації нафти і газу, паливних продуктів, інших товарів, доходи від послуг з транспортування нафти та газу магістральними нафто- та газопроводами, а також доходи від послуг зберігання нафти та газу.

До складу доходів, що отримані від інших видів діяльності належать доходи від реалізації запасів та від надання робіт (послуг) іншими структурними підрозділами Групи, що не пов'язані з основною діяльністю .

Дохід, отриманий від надання послуг з транспортування нафти визначається на підставі кількості сирової нафти, транспортованої з пункту надходження до пункту призначення, помноженою на відповідний тариф транспортування сирової нафти. Тарифи на транспортування нафти підлягають державному регулюванню (Примітка: Встановлення тарифів).

Доходи від транспортування газу (великий і малий транзит) визнаються за об'ємом транспортованого газу і відстанню транспортування.

Доходи від закачування та відбору газу визнаються в момент закачування газу у газосховище або в момент відбору газу з газосховища.

Реалізація газу визнається при постачанні газу кінцевому споживачу.

Інша реалізація представляє собою доходи, отримані від діяльності допоміжних підрозділів з надання послуг третім сторонам і продажу запасів та основних засобів.

Процентні доходи та витрати визнаються за методом нарахування на момент отримання доходів або здійснення витрат.

Визнання собівартості реалізованої продукції та інших витрат

Собівартість реалізованої продукції, що стосується тієї ж самої операції, визначається одночасно з відповідним доходом. Витрати понесені після відвантаження товарів, які можуть бути достовірно визначені, також визнаються одночасно з доходом.

Операції в іноземній валюті

Операції в іноземній валюті відображені у фінансовій звітності в українських гривнях, шляхом перерахунку іноземної валюти за офіційним обмінним курсом НБУ до відповідної валюти на дату здійснення господарської операції. Курсові різниці, що виникають внаслідок погашення монетарних статей або їх представлення у звітності за курсами, відмінними від тих, за якими вони були поставлені на облік, визнаються у тому періоді, коли вони виникли.

Офіційний обмінний курс гривні до долара США, встановлений Національним банком України становив 5.3324 і 5.2985 на 31 грудня 2002 і 2001 років відповідно.

На дату складання цього звіту курс обміну гривні по відношенні до долара США становив 5,3287 гривні за 1 долар США.

Податок на прибуток

Податок на прибуток має нараховуватись, виходячи з прибутку за рік а також передбачати відстрочене оподаткування.

Поточні витрати на сплату податку на прибуток розраховані згідно українського податкового законодавства, де базою оподаткування є фінансовий результат, визнаний у звіті про прибутки та збитки дочірних підприємств та асоційованих компаній, що підготовлені за НП(с)БОУ з урахуванням коригувань для цілей податкового законодавства.

Відстрочені податки нараховуються за методом розрахунку зобов'язань за бухгалтерським балансом. Сума відстрочених податків відображає чистий податковий ефект тимчасових різниць між балансовою вартістю активів та зобов'язань для цілей фінансового обліку та вартістю, що приймається до уваги в податковому обліку. Сума активів та зобов'язань з відстроченого оподаткування розраховується на основі очікуваної ставки податку, яка має бути застосована до прибутку, що підлягає оподаткуванню в тих роках, коли сума тимчасових різниць може бути відшкодована або реалізована. Оцінка активів та зобов'язань з відстроченого оподаткування відображає можливі податкові наслідки, що виникатимуть з очікуваної на дату складення бухгалтерського балансу ймовірності відшкодування та реалізації вартості таких активів та зобов'язань.

Активи з відстроченого оподаткування визнаються лише у випадках, якщо існує ймовірність того, що майбутні суми оподаткованого прибутку будуть достатніми для реалізації активів з відстроченого оподаткування. На кожен дату складання бухгалтерського балансу Група переоцінює невизнані активи з відстроченого оподаткування, а також поточну вартість активів з відстроченого оподаткування. Група визнає раніше невизнаний актив лише в тій частині, щодо якої існує ймовірність її реалізації проти майбутніх прибутків, що підлягають оподаткуванню. І навпаки: Група зменшує балансову вартість активу з відстроченого оподаткування у випадку, коли зникає ймовірність повної або часткової реалізації такого активу у майбутніх прибутках.

Негрошові операції

Дочірні підприємства та асоційовані компанії проводили взаємозаліки зі своїми контрагентами, у випадках коли сума їх дебіторської заборгованості компенсується сумою кредиторської заборгованості перед тією ж самою стороною. В деяких випадках проводився взаємозалік дебіторської та кредиторської заборгованості різних контрагентів на підставі підписаних договорів про взаємну домовленість.

Реалізація і собівартість реалізованої продукції по бартерних операціях та взаємозаліках визнаються при відвантаженні продукції. Реалізація відображається з вирахуванням ПДВ.

Операції зі зв'язаними сторонами

Згідно до МСБО 24 “Розкриття інформації щодо зв'язаних сторін”, зв'язані сторони включають:

- a) підприємства, які прямо або непрямо через одного чи більше посередників контролюють або перебувають під контролем, або ж перебувають під спільним контролем разом з підприємством, яке звітує (сюди входять холдингові компанії, дочірні підприємства або споріднені дочірні підприємства);

- b) асоційовані компанії – підприємства, на діяльність яких інвестор має суттєвий вплив і які не являються ні дочірніми, ні спільним підприємством інвестора;
- c) фізичних осіб, які прямо або непрямо володіють суттєвим відсотком голосів у підприємстві, що звітує і в результаті мають суттєвий вплив на це підприємство, а також близьких членів родини кожної такої фізичної особи;
- d) провідного управлінського персоналу, тобто тих осіб, що мають повноваження та є відповідальними за планування, керування та контроль діяльності підприємства, що звітує, в тому числі директорів та керівників компаній і близьких членів родин таких осіб;
- e) підприємств, в яких суттєвий відсоток голосів належить, прямо або непрямо, особі, зазначеній в пунктах (в) чи (г), чи ті, на діяльність яких така особа здатна здійснювати суттєвий вплив. Це охоплює підприємства, що належать директорам або головним акціонерам підприємства, яке звітує, і підприємства, що мають члена провідного управлінського персоналу разом з підприємством, яке звітує.

Рішення про те які сторони являються зв'язаними приймають не тільки на основі їх юридичної форми, але і виходячи з характеру стосунків зв'язаних сторін.

До зв'язаних сторін Групи входять підприємства, що прямо або непрямо, через одне або більше підприємств, контролюють Групу чи контролюються нею, чи контролюються спільно з Групою та/або керівництвом Групи. Основна частина зв'язаних осіб представлена підприємствами, що входять до системи НАК “Нафтогаз України”. Крім того, внаслідок утримання Групою інвестицій, існують зв'язані сторони з підприємствами, що не входять у систему НАК “Нафтогаз України”.

Дебіторська заборгованість з пов'язаними сторонами відображена у фінансовій звітності за первісною вартістю. Резерв сумнівних боргів на таку заборгованість не нараховувався.

В Примітках 28 „Операції з зв'язаними сторонами” розкриті операції між зв'язаними сторонами для цілей консолідації.

Кредиторська заборгованість

Кредиторська заборгованість відображається по собівартості, яка являється справедливою вартістю компенсації, що повинна бути передана в майбутньому за отримані товари, роботи, послуги незалежно від того, чи були виставлені рахунки Групи.

Заборгованість, строк погашення якої більше одного року від дати балансу відноситься до складу довгострокової заборгованості. Довгострокова заборгованість в основному представлена реструктуризованою заборгованістю перед бюджетом по податкових платежах.

Позики

Позики при первісному визнанні оцінюються по справедливій вартості отриманих коштів (яка визначається з використанням ринкових відсоткових ставок по аналогічним інструментам, якщо вони суттєво відрізняються від відсоткової ставки по отриманій позиці). В подальшому позики оцінюються по амортизованій вартості з використанням методу ефективного відсотка. Різниця між справедливою вартістю отриманих коштів та сумою погашення позики відображається як відсотки до сплати на протязі строку, на який видано кредит. Витрати на обслуговування позикових коштів відносяться на витрати по мірі їх

виникнення.

Забезпечення

Забезпечення визнається тоді, коли Група має теперішнє зобов'язання (юридичне чи конструктивне) внаслідок минулої події, і існує ймовірність, що для погашення зобов'язання знадобиться вибуття ресурсів, котрі втілюють в собі економічні вигоди, і сума зобов'язання може бути достовірно оцінена. У випадку, коли вплив вартості грошей у часі є суттєвим, сума забезпечення визначається шляхом дисконтування прогнозованих потоків грошових коштів, із застосуванням ставки дисконту, яка відображає ставку до оподаткування та поточні ринкові оцінки вартості грошей у часі, а також ризику, пов'язані з певним зобов'язанням, за їх наявності. При застосуванні дисконтування, збільшення суми забезпечення, що відображає плин часу, визнається як процентні витрати.

Резерв витрат на ліквідацію свердловин

ДК “Укргазвидобування”, ДАТ «Чорноморнафтогаз» та ВАТ «Укрнафта» мають зобов'язання, що накладені Урядом, з відновлення ділянок, які використовувалися під час розробки запасів нафти та газу, після завершення циклу видобутку. Компанії здійснили оцінку відповідних майбутніх зобов'язань і визнають резерв витрат на ліквідацію свердловин в повному обсязі на момент завершення буріння. Витрати на ліквідацію свердловин складають частину вартості нафтогазових родовищ.

Компанії оцінили свої зобов'язання, виходячи з витрат на відновлення ділянок понесених з 1997 по 2002 рр. та будуть продовжувати уточнювати свої оцінки в майбутньому. Однак українські законодавчі акти з охорони навколишнього середовища можуть зазнавати значних змін, що може значно вплинути на розмір таких витрат, тому майбутні витрати, пов'язані з цими зобов'язаннями, можуть відрізнятись від нарахованих витрат.

Зобов'язання по пенсійних та інших виплатах

Державна пенсійна програма

Група сплачує поточні внески за державною пенсійною програмою для своїх працівників. Дана система вимагає від роботодавця поточних внесків, які розраховуються як відсоткова частка від загальної суми заробітної плати. У консолідованому звіті про прибутки та збитки ці витрати відносяться до періоду, в якому відповідна сума заробітної плати нараховується працівникові.

Власна пенсійна програма Групи

Крім вищезгаданих внесків до Державного пенсійного фонду, ВАТ “Укрнафта” уклало колективний договір із своїми працівниками про певні пенсійні пільги, які передбачають здійснення разових виплат працівникам, які виходять на пенсію. Сума виплат залежить від стажу роботи працівника.

Під ці зобов'язання не створювались окремі фонди. Витрати на пенсійні виплати за цією програмою визначаються виходячи із актуарної оцінки зобов'язання за методом нарахування прогнозованих одиниць. Оскільки послуги з проведення надійної актуарної оцінки в Україні загалом відсутні, керівництво використовує свої власні внутрішні оцінки при розрахунку зобов'язань за цією пенсійною програмою на кожну дату складання балансу. Фактичні результати можуть відрізнятись від здійснених на певну дату оцінок. Актуарні прибутки та збитки визнаються в складі доходів або витрат, коли сукупна сума невизнаних актуарних доходів або витрат за кожним індивідуальним планом перевищує 10 % визначеного зобов'язання з пенсійного забезпечення. Зазначені прибутки або збитки визнаються

протягом залишку очікуваного періоду роботи працівників, які є учасниками цих пенсійних планів.

ВАТ “Укртранснафта” створено Недержавний Пенсійний Фонд "Укртранснафта" у формі Закритого Акціонерного Товариства. Протягом звітної періоду Фонд не проводив операцій у зв'язку з відсутністю регулюючого законодавства в Україні.

Соціальні зобов'язання

Група фінансує розвиток і утримання соціальної інфраструктури та добробуту своїх працівників у місцях здійснення виробництва, включаючи внески на будівництво, розвиток та утримання житла, лікарень, транспортних послуг, закладів відпочинку тощо.

Потенційні активи та зобов'язання

Потенційні активи не слід відображати у фінансовій звітності. Інформацію про потенційний актив слід визнавати, якщо є ймовірність надходження економічних вигід. Актив і пов'язаний з ним дохід визнаються у фінансових звітах того періоду, в якому відбулася зміна оцінки.

Потенційні зобов'язання не відображаються у фінансовій звітності за винятком випадків, коли ймовірність вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди не є віддаленою а також суму цих зобов'язань можна достатньо достовірно оцінити. Підприємство розкриває інформацію про них в примітках до фінансової звітності крім випадків, коли можливість вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди є малоімовірною.

НАК „Нафтогаз України“ має передані Кабінетом міністрів України зобов'язання по Ямбурзькому договору від 19.03.1986 року, по якому Україна має зобов'язання після розпаду СРСР. На дату складання звітності Компанія проводить інвентаризацію, оцінку та узгодження з Кабінетом Міністрів України суми зобов'язань, які буде нести.

Звітність за сегментами

Основним видом зовнішньої реалізації Групи є нафта та природний газ, газовий конденсат а також продукти їх переробки. Керівництво Групи не виділяє окремі сегменти діяльності всередині Групи, але у зв'язку з тим, що Група являється вертикально-інтегрованим підприємством, вона визначає сегменти діяльності у відповідності з вимогами МСБО 14 „Звітність за сегментами” для вертикально-інтегрованих виробництв.

Інформація щодо різних видів продукції та послуг Групи та її діяльності може бути представленою по сегментах діяльності або географічних сегментах.

Сегмент діяльності – це відокремлюваний компонент підприємства, який виробляє певну продукцію або надає певні послуги (чи групу зв'язаних виробів або послуг), зазнає ризиків і забезпечує надходження, відмінні від тих, що притаманні іншим сегментам діяльності. При визначенні сегментів діяльності враховується характер продукції або послуг, виробничого процесу та правового середовища, наприклад, банківські послуги.

Географічний сегмент – це відокремлюваний компонент підприємства, яке виробляє продукцію або надає послуги в межах конкретного економічного середовища, зазнає ризиків і забезпечує надходження, відмінні від тих, що притаманні компонентам, які функціонують в інших економічних середовищах.

Враховуючи ці чинники та вимоги МСБО 14 “Звітність за сегментами” для вертикально-

інтегрованих виробництв, інформацію можна аналізувати на основі наступних сегментів діяльності:

- Видобування та переробка – розвідка, буріння та будівництво свердловин, видобування та переробка природного газу та інших вуглеводнів;
- Транспортування – послуги з транспортування нафти та газу
- Реалізація – реалізація продукції ВАТам та зовнішнім споживачам
- Інші види діяльності – інші види діяльності включаючи банківську.

Міжсегментна реалізація складається в основному із слідуючих компонентів:

- Видобування та переробка – продаж природного газу та інших вуглеводнів сегментам „Транспортування” та „Реалізація”;
- Транспортування – послуги з транспортування нафти та газу сегменту “Реалізація”;
- Реалізація – продаж нафти та газу сегменту “Транспортування” на операційні потреби.

Внутрішні ціни встановлюються керівництвом Групи у відповідності з встановленими Урядом та НАК „Нафтогаз України” цінами для зовнішньої реалізації та реалізації в системі НАК „Нафтогаз України”, та враховуючи потреби оптимізації фінансування окремих сегментів діяльності.

Група здійснює її операційну діяльність в основному на території України. Активи Групи також розташовані на території України. В зв’язку з цим географічні сегменти не визначені.

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

4. Інформація про сегменти діяльності

Інформацію про сегменти діяльності Групи станом на 31 грудня 2002 року та за рік, що закінчився на вказану дату, можна представити в такому виді:

(тисяч гривень)

2002 рік	Видобуван ня та переробка	Транспор- тування	Реалізація	Інші види діяльності	Консолідо- вані дані
ДОХІД					
Зовнішня реалізація	3,787,363	11,521,804	9,292,646	114,601	24,716,414
Внутрішньосегментна реалізація	1,037,556	2,120,108	18,329,840		21,487,504
Всього доходи	4,824,919	13,641,912	27,622,486	114,601	46,203,918
ВИТРАТИ					
Зовнішні витрати	(2,903,112)	(2,275,806)	(17,239,282)	(68,284)	(22,486,484)
Міжсегментні витрати	(580,483)	(1,916,617)	(18,990,404)		(21,487,504)
Всього витрати	(3,483,595)	(4,192,423)	(36,229,686)	(68,284)	(43,973,988)
Операційний прибуток	884,251	9,245,998	(7,946,636)	46,317	2,229,930
Інші неопераційні прибутки (збитки)	(401,600)	(263,118)	122,017		(542,701)
Прибуток від загальної діяльності	482,651	8,982,880	(7,824,619)	46,317	1,687,229
ІНША ІНФОРМАЦІЯ					
Загальні активи сегментів	12,187,058	14,663,289	36,275,311	628,028	63,753,686
Нерозподілені активи					503,630
Виключення міжсегментних операцій					(17,947,429)
Всього по активам					46,309,887
Зобов'язання сегментів	3,312,681	3,420,982	42,181,982	276,463	49,192,108
Виключення міжсегментних операцій					(17,947,429)
Всього по зобов'язанням					31,244,679

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

Інформацію про сегменти діяльності Групи станом на 31 грудня 2001 року та за рік, що закінчився на вказану дату, можна представити в такому виді:

(тисяч гривень)					
2001 рік	Видобування та переробка	Транспортування	Реалізація	Інші види діяльності	Консолідовані дані
ДОХІД					
Зовнішня реалізація	2,870,936	11,513,067	7,172,895	96,427	21,653,325
Внутрішньосегментна реалізація	2,365,849	2,069,057	17,036,602		21,471,508
Всього доходи	5,236,785	13,582,124	24,209,497	96,427	43,124,833
ВИТРАТИ					
Зовнішні витрати	(1,616,070)	(1,735,716)	(19,366,059)	(50,083)	(22,767,928)
Міжсегментні витрати	(965,748)	(3,251,141)	(17,254,619)		(21,471,508)
Всього витрати	(2,581,818)	(4,986,857)	(36,620,678)	(50,083)	(44,239,436)
Операційний прибуток	1,254,866	9,777,351	(12,193,164)	46,344	(1,114,603)
Інші неопераційні прибутки (збитки)	(224,794)	(183,070)	(213,547)		(621,411)
Прибуток від загальної діяльності	1,030,072	9,594,281	(12,406,711)	46,344	(1,736,014)
ІНША ІНФОРМАЦІЯ					
Загальні активи сегментів	12,635,082	15,917,387	34,292,485	456,611	63,301,565
Нерозподілені активи					2,024,061
Виключення міжсегментних операцій					(20,698,991)
Всього по активам					44,626,635
Зобов'язання сегментів	4,092,426	5,183,140	41,658,560	159,415	51,093,541
Виключення міжсегментних операцій					(20,698,991)
Всього по зобов'язанням					30,394,550

5. Грошові кошти та грошові еквіваленти

Станом на 31 грудня 2002 та 2001 років грошові кошти та грошові еквіваленти склали:

(тисяч гривень)

Грошові кошти та грошові еквіваленти	31 грудня 2002	31 грудня 2001
в іноземній валюті	238,196	134,406
в національній валюті	299,825	179,190
Інші грошові еквіваленти	0	83
Разом	538,021	313,679

Грошові кошти та грошові еквіваленти станом на 31 грудня 2002 року включали грошові кошти в національній валюті та грошові кошти на валютних рахунках (в доларах США та Російських рублях).

Відображені в балансі грошові кошти та грошові еквіваленти станом на 31 грудня 2002 та 2001 років відповідають залишкам коштів на початок та кінець року в Звіті про рух грошових коштів за роки, що закінчилися 31 грудня 2002 та 2001 років.

6. Дебіторська заборгованість та векселі

Станом на 31 грудня 2002 та 2001 рр. дебіторська заборгованість складала:

(тисяч гривень)

Дебіторська заборгованість та векселі, чиста вартість	31 грудня 2002	31 грудня 2001
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги - Первісна вартість	12,535,977	12,033,664
Векселі одержані	1,534,600	1,606,521
Інша поточна дебіторська заборгованість	1,515,023	43,712
Резерв сумнівних боргів	(12,187,572)	(7,064,558)
Всього:	3,398,028	6,619,339

7. Запаси

Балансова вартість в розрізі окремих класифікаційних груп становить:

(тисяч гривень)

Балансова вартість в розрізі окремих Класифікаційних груп	31 грудня 2002	31 грудня 2001
Газ та нафта	4,377,455	2,808,240
Будівельні матеріали	124,060	297,435
Товари	128,359	143,293
Інструмент та запасні частини	254,767	295,061
Інші	581,661	454,274
Резерв на запаси	(460,746)	(507,872)
Всього	5,005,556	3,490,431

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

8. Інші оборотні активи, чиста вартість

Станом на 31 грудня 2002 та 2001 рр. інші оборотні активи склали:

(тисяч гривень)

Інші оборотні активи	31 грудня 2002	31 грудня 2001
Розрахунки по податку на додану вартість	582,033	548,561
Неторгова поточна дебіторська заборгованість	1,210,949	963,079
Розрахунки за виданими авансами	1,371,048	1,138,377
Інші	609,227	870,743
Резерв сумнівних боргів	(779,463)	(225,532)
Всього	2,993,794	3,295,228

9. Довгострокова дебіторська заборгованість та векселі

Станом на 31 грудня 2002 та 2001 років довгострокова дебіторська заборгованість та векселі склали:

(тисяч гривень)

	31 грудня 2002	31 грудня 2001
Довгострокові векселі :		
а) зв'язані сторони	89,973	21,769
б) інші підприємства	101,066	515,673
Внески по спільній діяльності	24,650	0
Позики працівникам	7,276	4,944
Довгострокова дебіторська заборгованість	649,091	1,148,169
Інша заборгованість	9,740	85,034
Резерв на зменшення корисності фінансових інвестицій	(26,149)	0
Резерв сумнівної заборгованості	(88,973)	(356,315)
Всього	766,674	1,419,274

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

10. Основні засоби та нематеріальні активи

Станом на 31 грудня 2001 та 2002 років основні засоби та нематеріальні активи складають:

(тисяч гривень)

	Всього по необоротним засобам	Нафтові та газові родовища	Технологічна нафта	Нафтопроводи і резервуари	Обладнання для контролю за нафтопроводами	Газопроводи	Газосховища та буферний газ	Будівлі, споруди та передавальні пристрої	Технологічний флот і транспортні засоби	Машини та обладнання	Транспортні засоби	Резерв на ліквідацію свердловин	Інструменти та інвентар	Інші основні засоби	Незавершене будівництво (Капітальні інвестиції)	Нематеріальні активи
Залишкова вартість на 31.12.2000 року	22,681,694	4,390,814	1,407,150	138,693	164,797	5,596,340	298,326	3,518,534	60,737	3,036,129	103,858	98,936	0	322,909	3,382,540	161,931
Надходження	6,948,849	766,439	60,819	239,811	32,685	93,070	0	804,531	1,049	2,090,043	40,577	2,875	0	313,233	2,496,810	6,907
Нарахована амортизація	(1,801,050)	(263,096)	0	(13,826)	(23,005)	(406,586)	(9,194)	(204,574)	(12,509)	(511,556)	(32,988)	(3,507)	0	(204,144)	0	(116,065)
Вибуття	(4,053,026)	(28,977)	0	(8)	(789)	(763,458)	0	(613,871)	(80)	(359,851)	(1,507)	0	0	(332,634)	(1,948,739)	(3,112)
Накопичений знос по вибувшим основним засобам	691,973	16,830	0	8	692	178,083	0	173,571	40	40,288	0	0	0	282,460	0	1
Резерв на зменшення корисності	(99,023)	0	(98,339)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(684)	0
Вартість на 31.12.2001 року	50,527,363	10,553,357	1,369,630	1,311,253	440,688	12,451,387	494,684	6,376,222	61,706	11,300,762	519,440	105,222	0	1,447,110	3,929,927	165,975
Сума накопиченого зносу на 31.12.2001 року	(26,157,946)	(5,671,347)	0	(946,575)	(266,308)	(7,753,938)	(205,552)	(2,698,031)	(12,469)	(7,005,709)	(409,500)	(6,918)	0	(1,065,286)	0	(116,313)
Залишкова вартість на 31.12.2001 року	24,369,417	4,882,010	1,369,630	364,678	174,380	4,697,449	289,132	3,678,191	49,237	4,295,053	109,940	98,304	0	381,824	3,929,927	49,662

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

Надходження	5,521,123	682,674	33,248	99,672	20,667	438,328	0	834,614	7,558	976,576	35,871	6,175	0	326,513	2,049,461	9,766
Нарахована амортизація	(1,733,818)	(308,083)	0	(18,419)	(25,493)	(362,733)	(9,194)	(203,972)	(13,082)	(554,622)	(31,954)	(3,713)	0	(166,044)	0	(36,509)
Вибуття	(3,452,223)	(96,825)	0	(1,625)	(286)	(302,078)	0	(146,212)	(62)	(288,441)	(1,747)	0	0	(20,337)	(2,594,403)	(207)
Накопичений знос по вибувшим основним засобам	402,980	7,131	0	745	284	117,829	0	50,497	38	217,358	0	0	0	9,088	0	10
Резерв на зменшення корисності	(159,298)	0	(41,521)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	(117,777)	0
Вартість на 31.12.2002 року	52,436,965	11,139,206	1,361,357	1,409,300	461,069	12,587,637	494,684	7,064,624	69,202	11,988,897	553,564	111,397	0	1,753,286	3,267,208	175,534
Сума накопиченого зносу на 31.12.2002 року	(27,488,784)	(5,972,299)	0	(964,249)	(291,517)	(7,998,842)	(214,746)	(2,851,506)	(25,513)	(7,342,973)	(441,454)	(10,631)	0	(1,222,242)	0	(152,812)
Залишкова вартість на 31.12.2002 року	24,948,181	5,166,907	1,361,357	445,051	169,552	4,588,795	279,938	4,213,118	43,689	4,645,924	112,110	100,766	0	531,044	3,267,208	22,722

На 31 грудня 2003 р. запаси нафти, газу та газового конденсату ДП «Укргазвидобування», ДАТ „Чорноморнафтогаз“ та ВАТ «Укрнафта» були оцінені незалежним оцінювачем, компанією “Miller and Lents Ltd”. Інформація про обсяг комерційних запасів, оцінених незалежним оцінювачем, використовувалася для обґрунтування оцінки вартості основних засобів та нарахування амортизації.

11. Державне майно, що не підлягає приватизації

Як сказано в Примітці 1 в 2001 році Акціонер НАК „Нафтогаз України” передав Групі Державне Майно, що не підлягає приватизації в оперативне управління. Дві сторони уклали Угоду, в якій зазначено, що половина „чистого прибутку”, отриманого від використання такого Державного Майна, належить Акціонерові. Група має право використовувати кошти, що належать Акціонерові, на фінансування подовження, реконструкції та модернізації Державного Майна, замість їх виплати. Однак, Угода не дає чітких пояснень щодо алгоритму розрахунку „чистого прибутку”, тому Група не може визначити суми, що необхідно виплатити Акціонерові за даною Угодою. На дату складання звіту Акціонер не звертався до Групи із запитом про виплату коштів або розрахунку „чистого прибутку”.

Для підвищення ефективності та забезпечення надійної роботи газо- та нафтотранспортної системи Група розробляє Програми технічного обстеження та діагностики газо- та нафтопровідної системи на кожен рік, плани капітального ремонту, будівництва та реконструкції. Згідно з планами виконується комплекс робіт, основними з яких є:

- постійне обстеження трас нафто- та газопроводів за допомогою вертольотів, персоналом аварійно-відновлювальних пунктів (АВП);
- виконується планова очистка внутрішньої порожнини трубопроводів від парафіністих відкладень;
- проводиться внутрішньотрубна діагностика діляниць трубопроводів, виконується зовнішнє обстеження лінійної частини нафто- та газопроводів з метою визначення технічного стану та виконання вибіркового ремонту ізоляції з ліквідацією небезпечних дефектів;
- проводяться роботи з перевірки засувок трубопроводів на герметичність;
- виконується обстеження і вибіркового ремонту підводних та повітряних переходів з залученням спеціалізованих організацій;
- виконується антикорозійне покриття повітряних переходів;
- виконується ремонт інших об’єктів газо- та нафтопроводів.

12. Відстрочені податкові активи (зобов'язання)

Станом на 31 грудня 2002 та 2001 років відстрочені податкові активи та зобов'язання Групи становили:

(тисяч гривень)

	31 грудня 2002	31 грудня 2001
Податковий вплив тимчасових різниць на:		
Основні засоби	(627,346)	(327,225)
Дебіторську заборгованість та векселі	1,823,363	1,635,813
Запаси	67,120	43,804
Аванси видані та інші активи	57,438	344,329
Кредиторську заборгованість	21,402	7,892
Аванси отримані та інші зобов'язання	1,245,701	1,061,043
Коригування вартості технологічної нафти	(329,145)	(341,601)
Всього	2,258,533	2,424,055

13. Кредиторська та інша заборгованість

Станом на 31 грудня 2002 та 2001 рр. кредиторська та інша заборгованість складала:

(тисяч гривень)

Кредиторська та інша заборгованість	31 грудня 2002	31 грудня 2001
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	16,900,338	17,628,201
Векселі видані	281,222	308,537
Кредиторська заборгованість за послуги транспортування	54,420	71,314
Всього:	17,235,980	18,008,052

Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	31 грудня 2002	31 грудня 2001
ВАТ «Газпром»	7,693,628	7,644,717
Резерв на суму неузгодженої заборгованості з ВАТ «Газпром»	948,229	947,623
ГТК «Туркменнафтогаз»	3,300,791	2,568,221
Ітера LLC	1,742,646	2,457,817
Інші кредитори	3,215,044	4,009,823
Всього:	16,900,338	17,628,201

14. Податкові зобов'язання

Станом на 31 грудня 2002 та 2001 рр. податкові зобов'язання складають:

(тисяч гривень)

Податкові зобов'язання	31 грудня 2002	31 грудня 2001
Податкові розрахунки з бюджетом	4,641,443	2,393,257
Податкові розрахунки з позабюджетних платежів	198,151	381,543
Соціальне страхування	8,459	9,838
Плата за транзит нафти магістральними нафтопроводами	5,994	5,224
Плата за транзит газу по Україні	2,148,402	1,266,841
Всього	7,002,449	4,056,703

Встановлені наступні відрахування до державного бюджету від надходжень:

- за транспортування нафти в розмірі 0,685 долара США за 1 тону, крім транспортування українською частиною Євро-Азіатського коридору за напрямом Морський нафтовий термінал “Південний” – Броди-Західний кордон України до 31 грудня 2003 року;
- за транзит природного газу в розмірі 0,29 долара США за 1,000 м³ газу на кожні 100 кілометрів відстані.

Перерахунок у валюту України проводиться за офіційним курсом Національного банку, встановленим на день, що передує дню внесення платежу.

Витрати по пенях та штрафах по податках, виставлених Групі податковими органами за несвоєчасну сплату податків та порушення податкового законодавства, відображені в звіті про прибутки та збитки.

15. Фінансові зобов'язання

Станом на 31 грудня 2002 та 2001 років фінансові зобов'язання Групи складають:

(тисяч гривень)

Фінансові зобов'язання	31 грудня 2002	31 грудня 2001
Короткострокові кредити банків	696,363	418,811
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	494	38,956
Всього:	696,857	457,767

16. Інші поточні зобов'язання

Інші поточні зобов'язання Групи станом на 31 грудня 2002 та 2001 років складають:

(тисяч гривень)

Інші поточні зобов'язання	31 грудня 2002	31 грудня 2001
Розрахунки по податковим зобов'язанням	467,311	677,717
Одержані аванси	743,617	420,553
Розрахунки по заробітній платі	88,071	61,833
Нарахування на заробітну плату	18,331	7,824
Кредиторська заборгованість не основної діяльності	595,031	1,504,907
Інші зобов'язання	416,441	634,806
Розрахунки з учасниками по дивідендам	41,605	41,040
Забезпечення виплат персоналу	3,847	3,060
Доходи майбутніх періодів	0	18
Всього:	2,374,254	3,351,758

Станом на 31 грудня 2002 року стаття „Розрахунки по заробітній платі” включає резерв по заробленим відпусткам та заборгованість по преміям, нарахованим по підсумках діяльності Групи в 2002 році. Відповідні вказаним сумах нарахування в пенсійний та соціальні фонди включені в статтю «Нарахування на заробітну плату».

17. Резерв витрат на ліквідацію свердловин (припинення експлуатації родовищ)

Діяльність Групи може негативно вплинути на навколишнє середовище. Група періодично оцінює свої зобов'язання згідно законодавства про охорону навколишнього середовища. За оцінками керівництва Групи, на 31 грудня 2002 та 2001 років дійсна вартість майбутніх витрат на відновлення території і припинення експлуатації нафти та газу становила 387,835 тисяч гривень і 359,169 тисяч гривень відповідно.

18. Державні гранти

В 2001 році Група отримала Державний грант для добудови української частини Євроазіатського нафтотранспортного коридору. Фінансування здійснюється згідно Закону України "Про державний бюджет України на 2001 рік" (далі — Закон про бюджет на 2001 рік). Джерелом виділення зазначеного фінансування є 80% відрахувань від надходжень плати за транспортування нафти магістральними нафтопроводами.

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

Рух коштів Державного гранту

(тисяч гривень)

	31 грудня 2002 року	31 грудня 2001 року
Залишок бюджетних коштів на початок періоду	32,646	-
Надійшло	8,331	173,746
Витрачено	(33,645)	(141,100)
Залишок бюджетних коштів на кінець періоду	7,332	32,646

Використання коштів Державного гранту

Використання коштів Державного гранту для добудови української частини Євразійського нафтотранспортного коридору протягом 2002 року може бути представлено наступним чином:

(тисяч гривень)

	31 грудня 2002 року	31 грудня 2001 року	Разом	Бюджет	Відхилення
Технологічні трубопроводи та резервуарний парк (монтаж резервуарів)	-	10,521	10,521	10,897	(376)
Портові споруди та очисні споруди МНПК	3,766	24,670	28,436	29,841	(1,405)
Мережі зв'язку та сигналізації АСУ ТП	2,863	1,759	4,623	969	3,653
Загально-будівельні роботи	-	520	520	866	(346)
Пайова участь в будівництві	-	21,321	21,321	17,330	3,991
Бонопостановник, пожежода, трапбашня і хімлабораторія, система причалювання судна	18	4,329	4,346	3,046	1,300
Суда портового флоту (буксири 2 шт.)	-	32,556	32,556	57,000	(24,444)
Суда портового флоту (буксири 2 шт.)	-	35,137	35,137	46,783	(11,646)
Проектно-вишукувальні роботи	-	383	383	378	5
Матеріали і обладнання поставки замовника	841	9,906	10,747	10,200	547
Страховий сертифікат	-	-	-	18,096	(18,096)
Технологічна нафта	26,157	-	26,157	-	26,157
	33,645	141,100	174,745	195,406	(20,661)

19. Інші довгострокові фінансові зобов'язання

Станом на 31 грудня 2002 та 2001 років інші довгострокові фінансові зобов'язання Групи включали:

(тисяч гривень)

Інші довгострокові зобов'язання	31 грудня 2002	31 грудня 2001
Реструктуризована заборгованість перед бюджетом	143,087	479,153
Інша заборгованість	610,502	1,716,772
Довгострокові векселі :		
а) зв'язані сторони	62,396	64,162
б) інші підприємства	162,994	623,495
Довгострокові зобов'язання перед зв'язаними сторонами	38,621	40,931
Довгострокові кредити	179,230	250,428
Цільове фінансування	13,058	13,332
Пенсійне забезпечення	32,868	29,798
Всього	1,242,756	3,218,071

У 1997 році Уряд дозволив трьом філіям Материнської компанії „Нафтогаз України” відстрочити на 10 років сплату податку на прибуток та інших податків, які підлягали сплаті станом на 1 квітня 1997 року. Погашення цих податкових зобов'язань мало відбуватись шляхом здійснення щомісячних рівних за розміром платежів починаючи з 1 січня 1998 року. Поточна частина реструктуризованих податкових зобов'язань включена до статті "Податкові зобов'язання".

20. Власний капітал

Статутний капітал

Згідно Статуту Компанії та змін до нього статутний капітал дорівнює 5,564,714 тисяч гривень, що складає 5,564,714 простих іменних акцій номінальною вартістю 1000 грн. кожна.

Відповідно до Статуту засновником компанії є держава в особі Кабінету Міністрів України. Станом на 31.12.2000 року статутний фонд Компанії сформовано в повному обсязі. Частка держави в статутному капіталі Компанії складає 100%.

Різниця відображає суму статутних капіталів підприємств Групи, що не ввійшли до консолідації.

Резерви

Резерви складаються з фонду переоцінки основних засобів, а також нерозподілених прибутків минулих періодів Групи та його попередника „Укргазпрому”, що утворились на дати складання балансів.

21. Доходи від реалізації товарів, робіт, послуг

Доходи від реалізації товарів, робіт, послуг за 2002 та 2001 роки включали:

(тисяч гривень)

Чистий дохід від реалізації продукції	2002	2001
Доход від реалізації нафти і газу	29,137,279	29,236,425
Доходи від реалізації продуктів переробки	978,203	1,082,821
Транспортування газу та нафти	11,404,026	10,316,913
Доходи від іншої реалізації	4,684,410	2,488,674
Виключення операцій всередині групи	(21,487,504)	(21,471,508)
Всього	24,716,414	21,653,325

22. Собівартість реалізації:

Собівартість реалізованих товарів, робіт, послуг за 2002 та 2001 роки по видах реалізації становила:

(тисяч гривень)

Собівартість реалізації	2002	2001
Собівартість реалізованої нафти і газу	33,087,847	30,559,446
Собівартість реалізованих продуктів переробки	155,124	142,972
Собівартість транспортування газу та нафти	5,556,927	6,436,533
Собівартість іншої реалізації	1,552,539	1,524,603
Виключення операцій всередині групи	(21,487,504)	(21,471,508)
Всього	18,864,933	17,192,046

23. Інший операційний дохід

Інші операційні доходи Групи за 2002 та 2001 роки становили:

(тисяч гривень)

Інші операційні доходи	2002	2001
Прибуток від реалізації інших оборотних активів	(10,707)	87,621
Доходи від операційної оренди активів	4,946	2,524
Прибуток від операційної курсової різниці	(6,456)	719,768
Отримані штрафи, пені та інші санкції	25,871	9,093
Доходи, отримані за рахунок відшкодування вартості раніше списаних активів та за рахунок повернення боргів	91,274	2,120
Доходи від списання кредиторської заборгованості	177,763	647,061
Доходи від отримання грантів та субсидій	2,230	25,647
Інші доходи від операційної діяльності	241,240	996,757
Всього:	526,161	2,490,591

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

24. Адміністративні витрати та витрати на збут

Адміністративні витрати та витрати на збут Групи за 2002 та 2001 роки становили:

(тисяч гривень)

Адміністративні витрати та витрати на збут	2002	2001
Адміністративні витрати		
Витрати на оплату праці	118,877	78,609
Амортизація	83,964	70,030
Витрати на соціальні заходи	66,612	53,348
Матеріальні витрати	36,270	12,473
Інші адміністративні витрати	232,868	226,271
Всього по адміністративних витратах	538,591	440,731
Витрати на збут		
Витрати на оплату праці	4,541	3,062
Амортизація	1,914	1,768
Витрати на соціальні заходи	978	529
Матеріальні витрати	1,179	2,250
Транспортування газу (регіональними газовими компаніями для "Газу України")	0	296,260
Комісійна винагорода	246,600	4,126
Транспортні послуги	3,925	0
Митні послуги	10,600	10,445
Інші витрати на збут	76,102	31,267
Всього по витратах на збут	345,839	349,707
Всього:	884,430	790,438

25. Інші операційні витрати

Інші операційні витрати Групи за 2002 та 2001 роки становили:

(тисяч гривень)

Інші операційні витрати	2002	2001
Геолого-розвідувальні роботи	249,207	55,860
Резерв на зменшення корисності капітальних інвестицій	149,051	655
Витрати на дослідження та розробки	46,797	9,321
Визнані штрафи, пені	92,164	1,951,198
Благодійна допомога	31,763	17,038
Нестачі і втрати від псування цінностей	2,738	638
Витрати від знецінення запасів	19,577	(614)
Коригування резерву на запаси	(60,415)	(69,455)
Списання безнадійної дебіторської заборгованості	55,350	16,672
Ремонт основних засобів	412,745	0
Інші витрати операційної діяльності	833,702	835,130
Всього	1,832,679	2,816,443

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

26. Інші неопераційні доходи

Інші неопераційні доходи Групи за 2002 та 2001 роки склали:

(тисяч гривень)

Інші неопераційні доходи	2002	2001
Прибуток від безоплатно отриманих активів	30,883	22,933
Збільшення ринкової вартості фінансових інвестицій	398	0
Прибуток від спільної діяльності	2,760	25
Відсотки отримані	1,556	1,435
Прибуток від реалізації необоротних активів	(2,405)	201
Прибуток від реалізації фінансових інвестицій	93,876	(5)
Доходи від неопераційної курсової різниці	(3,266)	1,320
Доходи від реалізації векселів	0	0
Дивіденди отримані	2,367	10,691
Інші неопераційні прибутки	40,917	7,875
Всього:	167,086	44,475

27. Інші неопераційні витрати

Інші неопераційні витрати Групи за 2002 та 2001 роки склали:

(тисяч гривень)

Інші неопераційні витрати витрати	2002	2001
Витрати на утримання об'єктів невиробничого призначення та інші соціальні заходи	203,669	112,783
Резерв на зменшення корисності фінансових інвестицій	46,663	(436)
Відсотки за кредит	28,736	18,168
Ліквідація наслідків аварії	710	0
Втрати від неопераційних курсових різниць	9,853	24,104
Втрати від спільної діяльності	0	3,547
Збитки від реалізації необоротних активів	175,764	123,254
Витрати від участі в капіталі	(148)	1,827
Процентні витрати за фінансовим лізингом	2,242	1,690
Невідшкодований з державного бюджету ПДВ	146,223	0
Інші збитки неопераційного характеру	96,075	373,541
Всього:	709,787	658,478

28. Операції зі зв'язаними сторонами

В даній фінансовій звітності зв'язаними вважають сторони, одна з яких має можливість контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових та операційних рішень іншою стороною, як це визначено в МСБО 24 “Розкриття інформації щодо зв'язаних сторін”. Рішення про те які сторони являються зв'язаними приймають не тільки на основі їх юридичної форми, але і виходячи з характеру стосунків зв'язаними сторін.

До таких підприємств в першу чергу належать усі підприємства, які контролюються Материнською компанією НАК „Нафтогаз України”.

Станом на 31.12.2002 року НАК "Нафтогаз України" володіла корпоративними правами (акціями, паями) близько 100 підприємств.

Усі підприємства, у яких НАК "Нафтогаз України" володіє будь якою частиною можна розділити на 5 груп.

1. Перша група: дочірні підприємства НАК "Нафтогаз України", корпоративними правами яких цілком володіє НАК "Нафтогаз України".

	Відсоток участі в капіталі
ДП "Курортнафтогаз"	100
ДП "Нафтогазобслуговування"	100
ДК "Укргазвидобування"	100
ДК "Укрнафтогазкомплект"	100
ДК "Газ України"	100
ДК "Укртрансгаз"	100
ДП "Будівельник"	100
ДП "Нафтогазбезпека"	100
ДП ВЗП "Нафтогаз "	100
ДП «Газ-тепло»	100

2. Друга група: інші підприємства, в яких НАК "Нафтогаз України" володіє 100% корпоративних прав.

	Відсоток участі в капіталі
ВАТ "Азмол"	100
ДАТ "Укрспецтрансгаз"	100
ВАТ "Укртранснафта"	100
ДАТ "Чорноморнафтогаз"	100

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

3. Третя група: регіональні газові компанії (облгази, міськгази), у яких НАК "Нафтогаз України" володіє більш, ніж 50% акцій.

	Відсоток участі в капіталі
ВАТ "Бережанигаз"	51,04
ВАТ "Гадячгаз"	51,00
ВАТ "Дніпропетровськгаз"	51,00
ВАТ "Кіровоградгаз"	51,00
ВАТ "Кременецьгаз"	51,00
ВАТ "Кременчукгаз"	51,00
ВАТ "Лубнигаз"	51,00
ВАТ "Луганськгаз"	51,00
ВАТ "Тернопільгазбуд"	51,00
ВАТ "Тисменицягаз"	51,00
ВАТ "Черкасигаз"	51,00
ВАТ "Теребовлягаз"	50,98
ВАТ "Запоріжгаз"	50,00+1 акція
ВАТ "Іванофранківськгаз"	50,00+1 акція
ВАТ "Мелітопольгаз"	50,00+1 акція
ВАТ "Миколаївгаз"	50,00+1 акція
ВАТ "Полтавагаз"	51,00
ВАТ "Сумигаз"	50,79
ВАТ "Севастопольгаз"	50,00+1 акція

4. Четверта група: інші підприємства, в яких НАК "Нафтогаз України" володіє більш, ніж 50% акцій.

	Відсоток участі в капіталі
ЗАТ "Вексельно-розрахунковий центр НАК "Нафтогаз України"	80,00
ЗАТ "Озгаз"	52,00
ЗАТ "Енергетика і паливо України"	51,00
ЗАТ "Укрнафта"	50,00+1 акція
ЗАТ "Українська газоенергетична Компанія"	50,00

5. П'ята група: регіональні облгази (міськгази) та інші підприємства, в яких НАК "Нафтогаз

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

України" володіє менш ніж 50% капітала.

ВАТ "Кримгаз"	48.99
ВАТ "Уманьгаз"	40.30
ВАТ "Укргаззбут"	40.00
ВАТ "Закарпаттягазбуд"	39.02
ВАТ "Донецькоблгаз"	38.28
ВАТ "Чернігівгаз"	38.25
ЗАТ "Газтранзит"	37.00
ЗАТ "Девон"	36.38
ВАТ "Зборівгаз"	35.97
ТОВ "Фінанси і Кредит КБ"	35.00
ВАТ "Рівненський з-д безалкогольних напоїв"	34.84
ВАТ "Київоблгаз"	33.24
ВАТ "Рівнегаз"	32.60
ВАТ "Збаражгаз"	32.59
ВАТ "Монастирськгаз"	30.97
ВАТ "Тернопільміськгаз"	29.96
ВАТ "Чортківгаз"	27.70
ВАТ "Львівгаз"	27.55
ВАТ "Шепетівкагаз"	27.00
ВАТ "Підволочиськгаз"	26.98
ВАТ "Заліщикгаз"	26.51
ВАТ "Хмельницькгаз"	26.00
ЗАТ "Укрнафтогазінвест"	26.00
ВАТ "Тернопільгаз"	25.71
Укргазпромбанк АБ	24.44
Укргазбанк АБ	24.04
ВАТ "Волиньгаз"	23.42
ВАТ "Коростишівгаз"	22.00
ВАТ "Херсонгаз"	20.83
ВАТ "Чернівцігаз"	20.40
ВАТ "Укрбудтрансгаз"	20.00
ЗАТ Укргазприлад"	20.00
ВАТ "Одесагаз"	19.90
ЗАТ Укрфрагаз"	18.54
ВАТ "Харківгаз"	17.70
ВАТ "Київпропангаз"	17.06
ВАТ "Житомиргаз"	15.86
ВАТ "Ласт"	15.00
ВАТ "Донецькіміськгаз"	12.54
Мегабанк СУЕБ	5.77
ЗАТ Шлюмберже Укргаз Метерс Компані"	11.17
ВАТ "Харківміськгаз"	9.91
JKX OIL AND GAS	9.09
АБ Брокбізнесбанк	3.13
ЗАТ Укрнафтогазбуд"	7.04
ВАТ "Криворіжгаз"	7.01
ВАТ "Закарпатгаз"	6.34

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

ЗАТ "Укрнафтогазтехнологія"	5.00
ЗАТ Кримнафтогазпостач"	5.00
ВАТ "Дністер СКБ"	2.9
Мдрс АТ	3.00
АКБ Прикарпаття"	2.19
ВАТ "Шебелинська вода"	1.68
ВАТ "Макіївкагаз"	1.62
Енергія	1.53
ЗАТ "Укрнафтотерм"	1.39
ВАТ "Дніпрогаз"	1.17
АКБ АвтоКразБанк	0.61
ЗАТ "Галицька СК"	0.82
ВАТ "Універсальний банк розвитку та партнерства"	0.16
ВАТ "Запоріжжкокс"	0.11

Діяльність перелічених вище дочірних підприємств зв'язана в основному з видобуванням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та вуглеводних продуктів.

Підприємства, що входять до складу Материнської компанії НАК „Нафтогаз України”, укладаючи угоди купівлі-продажу, можуть використовувати спеціальні трансфертні ціни, відмінні від цін, що застосовуються ними під час ведення звичайної господарської діяльності.

Станом на 31 грудня 2002 року здійснені суттєві господарські операції а також в балансі відображені значні сальдо по розрахунках з наступними дочірніми підприємствами:

ДК «Укргазвидобування»

Дочірня компанія "Укргазвидобування" (далі - "Компанія") була створена 28 серпня 1998 року як дочірня компанія Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України" (далі – НАК "Нафтогаз України") в ході реформування українського нафтогазового ринку. Компанія повністю належить НАК "Нафтогаз України", 100% акцій якої належить державі.

В 2002 році видобуток Компанії становив приблизно 13 723 мільйонів кубічних метрів природного газу (в 2001 році - 13 572 мільйонів кубічних метрів), 608 тисяч тон газового конденсату (в 2001 році - 593 тисяч тон), 94 тисячі тон сирової нафти (в 2001 році - 94 тисячі тон).

Станом на 31 грудня 2002 року в Компанії працювало 21 405 працівника (на 31 грудня 2001 року - 20 077 працівників).

Значну кількість своїх операцій Група здійснює зі зв'язаними сторонами. Ці операції упродовж 2002 та 2001 років включали (а) продаж більшої частини природного газу Материнській компанії НАК „Нафтогаз України”, (б) придбання обладнання та матеріалів у ДК "Укрнафтогазкомплект" та (в) різноманітні операції по взаємозалікам зі своїми зв'язаними сторонами.

ДК "Укртрансгаз"

Дочірня компанія "Укртрансгаз" Національної Акціонерної Компанії "Нафтогаз України" (надалі - "Укртрансгаз" або "Компанія") була створена 24 липня 1998 року згідно законодавства України у відповідності до Декрету Кабінету міністрів України про децентралізацію газового ринку.

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“

Примітки до консолідованої фінансової звітності

За рік, що закінчився 31 грудня 2002

Компанія успадкувала активи ліквідованого АТ "Укргазпром" та сферу його господарської діяльності, пов'язані з транспортуванням газу. Головними напрямками господарської діяльності Компанії є забезпечення транспортування газу та надання послуг з його зберігання.

Компанія повністю належить Національній Акціонерній Компанії "Нафтогаз України". Компанія та її активи вважаються такими, що мають стратегічне значення для України, і тому, згідно з діючим законодавством України, не підлягають приватизації.

Станом на 31 грудня 2002 року та 2001 року чисельність працюючих у Компанії становила 27,722 та 27,864 особи відповідно.

Компанія здійснює деякі дуже значні операції з НАК "Нафтогаз України" або з іншими компаніями, які входять до складу групи. Тарифи за деякими операціями встановлює НАК "Нафтогаз України", та такі операції можуть проводитись на умовах, що відрізняються від умов, які могли б бути запропоновані з боку нез'язаних сторін. Серед найзначніших операцій, які не проводилися на звичайних комерційних умовах, є транзит російського газу до Східної Європи. Керівництво вважає, що Компанія могла б отримати іншу винагороду за свої послуги та інші комерційні умови, якби вона уклала договір на надання транзитних послуг безпосередньо з третьою стороною.

Найзначніші операції Компанія здійснювала з наступними зв'язаними сторонами:

- Національна акціонерна компанія НАК "Нафтогаз України",
- ДК „Газ України”,
- ДК "Укргазвидобування",
- Регіональні компанії по газопоставці та газифікації (ВАТи), над якими НАК „Нафтогаз України” має значний контроль,
- ДК „Укрнафтогазкомплект”.

Найсуттєвішими операціями зі зв'язаними сторонами у 2002 році були наступні:

- купівля газу в НАК "Нафтогаз України". Закуплений газ використовувався для власних потреб та для продажу;
- купівля товарно-матеріальних цінностей у компанії "Укрнафтогазкомплект";
- транспортні послуги (великий транзит) надані компанії НАК "Нафтогаз України";
- транспортні послуги (малий транзит) надані компанії ТД "Газ України";
- послуги по зберіганню, надані компанії НАК "Нафтогаз України".

Розрахунки з НАК "Нафтогаз України" за придбаний газ і великий транзит здійснюються на безготівковій основі шляхом взаємозаліку заборгованості.

Станом на 31 грудня 2002 року залишки дебіторської заборгованості по НАК „Нафтогаз України” і ДК „Укргазвидобування”, а станом на 31 грудня 2001 року і ДК ТД „Газ України” враховують неузгодженні суми заборгованості. Ця різниця виникла у 1998 році під час проведення реструктуризації підприємств, що входять до складу НАК „Нафтогаз України”. На вказану суму заборгованості нарахований резерв сумнівних боргів у повному розмірі суми неузгодження. На узгоджену суму заборгованості резерв не нараховувався.

ВАТ "Укртранснафта"

Відкрите акціонерне товариство "Укртранснафта" та його дочірні компанії (надалі – Товариство) утворено згідно з діючим законодавством України відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України в червні 2001 року та рішення Спостережної Ради НАК "Нафтогаз України" в липні 2001 року внаслідок реорганізації шляхом об'єднання

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

інтересів ДАТ Магістральні нафтопроводи "Дружба" (м. Львів) та ДАТ "Придніпровські магістральні нафтопроводи" (м. Кременчук).

Засновником і єдиним акціонером виступає Національна Акціонерна Компанія "Нафтогаз України".

Товариство є правонаступником державних акціонерних товариств "Магістральні нафтопроводи "Дружба" та "Придніпровські магістральні нафтопроводи".

Головною метою діяльності Підприємство є забезпечення транспортування сирої нафти по території України та за її межами і отримання прибутку від наданих послуг.

Компанія надає послуги з транспортування нафти по території України як резидентам України, так і нерезидентам. Вартість транспортування сирої нафти визначається на підставі тарифів, що підлягають державному регулюванню. Доходи підприємства залежать від кількості нафти, що транспортується, напрямку транспортування та відстані, на яку вона транспортується.

Середньоспискова чисельність персоналу протягом 2002 року становила 6,607 осіб.

ДК "Газ України"

Дочірня компанія "Газ України" (надалі – ДК "Газ України" або "Компанія") була створена за рішенням спостережної ради Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України" від 26 грудня 2000 року шляхом реорганізації Дочірньої компанії "Торговий дім "Газ України" та Головного управління з експлуатації систем постачання природного та скрапленого газу "Головпобудгаз". В результаті реорганізації було змінено назву на ДК "Газ України". Реорганізація була завершена в квітні 2001 року. Компанія є регульованим постачальником газу. Компанія повністю належить НАК "Нафтогаз України", 100% акцій якої знаходяться у власності держави.

Компанія головним чином виступає в ролі посередника між філіями та підрозділами НАК "Нафтогаз України", які працюють у сфері видобування, експорту та транспортування газу, та між кінцевими споживачами і продавцями газу. В 2002 році Компанія отримала ліцензію Національної комісії регулювання електроенергетики (надалі – "НКРЕ") на право здійснення діяльності з постачання газу за нерегульованим тарифом на території України, крім Чернівецької області, та ліцензію НКРЕ на постачання газу за регульованим тарифом по території Чернівецької області. Ліцензії отримані на строк три роки. У 2002 році та 2001 році Компанія поставила приблизно 44,5 млрд. м³ та 43,8 млрд. м³ газу відповідно.

Станом на 31 грудня 2002 року та 2001 року чисельність працюючих у Компанії становила 728 осіб та 1073 особи відповідно.

В ході ведення звичайної господарської діяльності Компанія здійснила з зв'язаними сторонами ряд операцій. В 2002 році і 2001 році були здійснені наступні операції: а) придбання більшої частини газу в НАК "Нафтогаз України"; б) придбання транспортних послуг, продаж газу для внутрішнього використання, товарів, обладнання та векселів "Укртрансгаз"; в) придбання транспортних послуг від обласних газотранспортних підприємств ("Облгазів"); г) залікові операції з зв'язаними сторонами.

Як зазначено у фінансовій звітності, в 2000 році Компанія понесла збитки в розмірі 1,631,797 тис. грн., в 2001 році прибуток Компанії становив 188,966 тис. грн., а в 2002 році прибуток Компанії склав 684,189 тис. грн. Накопичені збитки Компанії станом на 31.12.02

року склали 7,838,229 тис. грн.

Крім цього, протягом більшої частини 2000- 2002 років ціни на значні об'єми газу, які були придбані Компанією, перевищували тарифи на реалізацію, які використовувалися Компанією при реалізації газу протягом цього ж періоду. Компанія не має ніякого контролю над своєю політикою ціноутворення, оскільки її ціни купівлі і реалізації встановлені наказами НАК “Нафтогаз України”. В результаті, через суттєву різницю між ціною придбання і цінами реалізації Компанія зазнала значних збитків. Бюджет Компанії на 2004 рік, що складається на основі фінансової інформації доступної для Керівництва Компанії, передбачає зростання прибутку, отриманого від реалізації газу в 2004 році на рівні 12,820,457 тис. грн. (відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку). В результаті фінансово-економічної діяльності за 2003 рік Компанія отримала збиток в розмірі 1,218,742 тис. грн. (відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку).

В зв'язку з вищезазначеним, здатність Компанії функціонувати в майбутньому в більшій мірі залежить від намірів керівництва Компанії збільшити прибуток для покриття прямих та непрямих витрат, забезпечити достатнє надходження грошових коштів з метою погашення своїх зобов'язань.

Підприємства, що входять до складу Материнської компанії НАК „Нафтогаз України”, укладаючи угоди купівлі-продажу, можуть використовувати спеціальні трансфертні ціни, відмінні від цін, що застосовуються ними під час ведення звичайної господарської діяльності.

ДАТ “Чорноморнафтогаз”

Державне акціонерне товариство “Чорноморнафтогаз” (далі - ДАТ “Чорноморнафтогаз” або "Товариство") було засновано як державне підприємство. Згідно з Указом Президента України № 151/98 “Про реформування нафтогазового комплексу України” від 25 лютого 1998 року Товариство було реорганізовано в Державне акціонерне товариство. ДАТ “Чорноморнафтогаз” повністю належить НАК "Нафтогаз України", 100% акцій якої належить державі.

Основною діяльністю Товариства є розвідка, розробка та видобування природного газу та сирої нафти, транспортування газу та розподіл газу та нафтопродуктів. Значна частина діяльності з розвідки та експлуатації нафтових та газових родовищ ведеться на шельфі Чорного та Азовського морів.

Товариству належать 17 родовищ природного газу та 1 родовище нафти, 43 газорозподільні станції, понад 1,100 кілометрів магістральних газопроводів, підземне сховище газу загальною місткістю 1 мільярд кубічних метрів, 10 морських стаціонарних платформ та 22 судна.

Станом на 31 грудня 2002 року в ДК ДАТ “Чорноморнафтогаз” працювало 3,368 працівників (2001: 3,373 працівники).

ВАТ “Укрнафта”

Відкрите акціонерне товариство “Укрнафта” (далі - ВАТ “Укрнафта” або "Товариство") було засновано як державне підприємство Виробниче Об'єднання “Укрнафта”. У 1994 році Товариство було приватизоване шляхом корпоратизації та зареєстроване як відкрите акціонерне товариство.

НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ „НАФТОГАЗ УКРАЇНИ“
Примітки до консолідованої фінансової звітності
За рік, що закінчився 31 грудня 2002

Товариство та його дочірні підприємства здійснюють розвідку та видобуток нафти та газу, а також експлуатує газопереробні заводи в Україні. Станом на 31 грудня 2002 року Товариство включало 6 видобувних підрозділів, 6 підрозділів, що здійснюють буріння та розвідку, 3 газопереробні заводи а також ряд науково-дослідних та допоміжних розділів. Крім цього Товариство проводить розвідку та видобуток нафти та газу за договорами про спільну діяльність.

В 2002 році Товариство видобуло приблизно 2,812 тис. метричних тон сирої нафти та конденсату (у 2001 р. - 2,811.4 тис. метричних тон), 3.254,8 млн. кубічних метрів газу (у 2001 р. - 3.292,5 млн. кубічних метрів) і виробило 309,7 тис. метричних тон зрідженого газу та бензину (у 2001 р. - 289,8 тис. метричних тон).

Найбільш значними операціями з пов'язаними сторонами, здійсненими протягом 2002 року, були реалізація газу та придбання сировини та матеріалів у НАК „Нафтогаз України“ та підприємств, що контролюються НАК „Нафтогаз України“.

29. Фактичні та потенційні фінансові зобов'язання

Діяльність Уряду

Функціонування нафтогазових потужностей є надзвичайно важливим для України з різних причин, включаючи міркування економічної, стратегічної, та державної безпеки. Тому, Уряд України має, і, можливо, і надалі буде мати значний вплив на діяльність Групи. Держава реалізує свої права власності через НАК „Нафтогаз України“ та Фонд Державного майна України.

Умови господарської діяльності

На економічну діяльність та доходи Групи в певній мірі впливають політичні, фінансові, адміністративні зміни, зміни чинного законодавства а також законодавства по охороні навколишнього середовища, що проходять в Україні. Враховуючи те що галузь є надзвичайно капіталомісткою слід виходити також з значного впливу різного роду ризиків фізичних втрат. Характер подій та явищ, які пов'язані з цими ризиками, можливість їх виникнення а також їх вплив на діяльність і прибутковість Групи в майбутньому предбачити неможливо.

Податкова система

В даний час в Україні діє ряд законів і нормативних актів відносно різноманітних податків і зборів, які стягуються як державними, так і місцевими органами влади. Податки, які застосовуються, включають податок на додану вартість, податок на прибуток, ряд податків з обороту, нарахування на фонд заробітної плати, а також інші податки і збори. Закони, які регулюють ці податки, часто змінюються, а їх положення часто нечіткі або не розроблені. Також немає достатньої кількості судових прецедентів щодо цих проблем. Часто існують різні точки зору відносно тлумачення правових норм серед державних міністерств і організацій (наприклад, податкової адміністрації та її інспекцій), що викликає загальну невизначеність і створює підстави для конфліктних ситуацій. Правильність складання податкових декларацій, а також інші питання дотримання законодавства (наприклад, питання митного оформлення і валютного регулювання), підлягають перевірці і вивченню з боку ряду контролюючих органів, які в законодавчому порядку уповноважені накладати штрафи та пені в значних обсягах. Перераховані фактори визначають наявність в Україні податкових ризиків значно більших, ніж існують в країнах з більш розвинутою податковою системою.

Як правило, податкові декларації можуть перевірятися протягом невизначеного періоду часу. Проте, на практиці ризик ретроспективного стягнення податку або застосування фінансових санкцій значно зменшується по закінченні трьох років. Той факт, що перевірка за рік була здійснена, не закриває цей рік і не означає, що будь-яка податкова декларація за цей рік не буде перевірятись в майбутньому.

Керівництво вважає, що діяльність Групи здійснюється в повній відповідності з діючим законодавством, що регулює його діяльність, і що Група нарахувала та сплатила всі відповідні податки. В тих випадках, коли існує невизначеність відносно сум податків до сплати, нарахування проводиться виходячи з оцінки керівництва Групи на основі аналізу інформації, що є в її розпорядженні.

Однак не може бути впевненості у тому, що податкові органи не матимуть іншої думки щодо відповідальності Групи чинному податковому законодавству та не застосують штрафні санкції.

У даній фінансовій звітності не були створені резерви по потенційних штрафах, пов'язаних з оподаткуванням.

Юридичні зобов'язання

В ході звичайної діяльності Група має справу із судовими позовами та претензіями. Керівництво вважає, що максимальна відповідальність по зобов'язаннях, якщо вони виникнуть як наслідок таких позовів або претензій, не буде мати суттєвого негативного впливу на фінансовий стан або результати майбутніх операцій Групи.

Страхування

Витрати Групи на страхування незначні і включають до себе в основному тільки обов'язкові види страхування, передбачені законодавством України. На даний час страхування загальної відповідальності на Україні не поширене.

Охорона навколишнього середовища.

Група періодично переглядає свою оцінку зобов'язань по охороні навколишнього середовища в відповідності з законодавством про охорону навколишнього середовища. Зобов'язання відображаються у фінансовій звітності по мірі їх виявлення. Потенційні зобов'язання, які можуть виникнути в результаті встановлення більш суворих вимог законодавства в сфері охорони навколишнього середовища, змін у законодавстві та нормативах, регулюванні цивільних спорів, не можуть бути оцінені з достатньою точністю, але вони можуть виявитися істотними. При існуючій системі контролю і мірах покарання за недотримання діючого природоохоронного законодавства керівництво Групи вважає, що в дійсний момент не має істотних зобов'язань, зв'язаних з нанесенням збитку навколишньому середовищу, крім тих, котрі відбиті у фінансовій звітності.

Зобов'язання в соціальній сфері

Група бере участь у фінансуванні будівництва та утримання жилого фонду, медичних, дитячих, навчальних та оздоровчих установ та задоволення інших соціальних потреб у тих регіонах, де Група здійснює свою діяльність. Таким чином Група вносить вагомий вклад в обслуговування і удосконалення місцевих інфраструктур та поліпшення добробуту своїх співробітників.

Зобов'язання по капіталовкладеннях

Для здійснення операційної діяльності Група заключила договори купівлі основних засобів та устаткування.

Керівництвом ДК “Укртрансгаз” прийнятий план капітальних інвестицій на 2003 рік у розмірі 1,388.7 млн. грн. Більшість робіт виконується спеціалізованими підрозділами Компанії.

Невиконані зобов'язання ДАТ „Чорноморнафтогаз“ з придбання основних засобів становили на 31 грудня 2002 р. приблизно 40,023 тисячі гривень (2001: 42,247 тисяч гривень); невиконані зобов'язання з буріння розвідувальних свердловин дорівнювали приблизно 15,729 тисяч гривень.

30. Фактори фінансових ризиків

В результаті своєї діяльності Група піддається певним фінансовим ризикам, включаючи вплив змін ринкових цін на цінні папери, зміни обмінних курсів валют.

Валютний ризик

Група здійснює свою діяльність в міжнародному масштабі, але операції, виражені в іноземній валюті, не мають значного впливу на діяльність Групи. Монетарні статті активів та зобов'язань в основному виражені в національній валюті.

Група не уклала спеціальних контрактів з метою хеджування валютних ризиків, у зв'язку з несуттєвим ефектом на операційну і фінансову діяльність.

Група не має вкладень в іноземні компанії.

Відсотковий ризик

Група несе валютний ризик по угодах з реалізації та придбання, деномінованих в іноземних валютах. Валютою, що викликає цей ризик, є, в основному, долар США. Валютні ризики для Групи є незначними. Група в основному залучає короткострокові кредити банків у національній валюті. Тому керівництво вважає, що Група не зазнавала суттєвого відсоткового ризику до 2003 року. Але враховуючи наміри випуску облігацій у 2004 році і загальний намір Групи збільшити свою присутність на фінансовому ринку в найближчому майбутньому, потенційні негативні наслідки цих заходів можуть вплинути на її фінансові результати.

Група не має конкретної програми заходів, націленої на непередбачені зміни фінансових ринків і спрямованої на мінімізацію потенційних негативних наслідків для її фінансових результатів, тому що обсяги залучень кредитних коштів незначні. У Групи немає суттєвих активів, що приносять відсоткові доходи

Кредитний ризик

Найвищого кредитного ризику Група зазнає по дебіторській заборгованості та векселях. Вказаний ризик періодично оцінюється і приймається до уваги при нарахуванні резерву сумнівних боргів. Більша частина заборгованості виникла від операцій зі зв'язаними сторонами, резерв по якій не нараховується. Процес погашення заборгованості бюджетними підприємствами та підприємствами комунального сектору може залежати від впливу державних органів та інших соціально-економічних факторів. Не зважаючи на це, керівництво вважає, що у Групи не виникає значних ризиків збитків по цій заборгованості, окрім тих, по яких були створені резерви на зниження вартості дебіторської заборгованості.

Ризик ліквідності

Задачею Групи є підтримка балансу між безперервним фінансуванням і гнучкістю у використанні умов кредитів, наданих постачальниками та банками. Група проводить аналіз терміновості заборгованості і планує свою ліквідність у залежності від очікуваного терміну виконання зобов'язань. У випадку недостатньої ліквідності Група може залучати як зовнішні джерела фінансування, так і джерела між зв'язаних сторін.

Ринковий ризик

Обсяги реалізації Групи залежать від цін на нафту, природний газ та інші вуглеводні.

Зниження цін на нафту, природний газ та інші вуглеводні може привести до зниження чистого прибутку і потоків коштів. Збереження низьких цін протягом тривалого періоду часу може привести до скорочення обсягів діяльності по розвідці і видобуткові газу, а також до скорочення обсягів газу, що маються в наявності для переробки та продажу, і, в остаточному підсумку, може вплинути на здатність Групи виконувати свої зобов'язання по договору.

31. Події після дати балансу

Події, що відбулися після дати складання балансу та які надають додаткову інформацію щодо фінансової звітності Групи на цю дату, відображені у фінансовій звітності.

7 жовтня 2002 року, відповідно до заяви Президента України і Президента Російської Федерації про стратегічну співпрацю в газовій сфері від 9 червня 2002 року, Кабінетом Міністрів України та Урядом Російської Федерації було підписано Угоду про стратегічну співпрацю в газовій галузі. На основі цієї Угоди в жовтні 2002 року НАК «Нафтогаз України» і ВАТ «Газпром» підписали договір про створення на паритетних началах підприємства «Міжнародний консорціум по управлінню і розвитку газотранспортної системи України». На Зборах Учасників консорціуму, що відбулися 26 серпня 2003 року, було прийнято рішення, що першим етапом інвестиційної фази стане проект розширення газотранспортної системи України у напрямі Новопсков-Ужгород. Проект повинен бути розроблений в термін до 1 березня 2004 року. На даний момент розробляється техніко-економічна документація, схема фінансування і організаційно-правові умови реалізації проекту будівництва ділянки газопроводу Богородчани-Ужгород.

Відповідно до протоколу Наради Компанії №5 від 14 серпня 2003 року та протоколу № 89 від 25 липня 2003 року засідання Правління Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» було прийнято рішення про випуск облігацій. Кошти, залучені від продажу облігацій, заплановано направити на оновлення та модернізацію основних фондів газотранспортної системи з метою досягнення їх конкурентоспроможності на зовнішньому та внутрішньому ринках. Погашення облігацій та виплата процентного доходу по облігаціях здійснюється за рахунок транзиту природного газу територію України після розрахунків з бюджетом і сплати інших обов'язкових платежів. Облігації забезпечуються майном Компанії.

Облігації вільно обертаються на території України протягом всього терміну їх обігу. Власниками облігацій можуть бути фізичні та юридичні особи, резиденти та нерезиденти України. Термін обігу облігацій: з 01 вересня 2003 року по 01 вересня 2006 року включно.

Обіг облігацій здійснюється по рахунках у цінних паперах, що відкриті у зберігачів та у депозитарії ВАТ "Міжнародний фондовий союз". Для здійснення операцій з облігаціями власник облігацій має відкрити рахунок у цінних паперах у обраного ним зберігача. Право власності на придбані облігації виникає з моменту їх зарахування на рахунок у цінних паперах власника у зберігача та підтверджується випискою з цього рахунку, що надає зберігач.

Облігації випускаються в бездокументарній формі, процентні іменні, з вільним оборотом. Обсяг випуску облігацій складає 300,000,000 грн, номіналом 1 000 грн. Кількість випущених облігацій становить 300,000 шт. Термін розміщення з 01 вересня 2003 року по 01 січня 2004 року. Процентний дохід фіксований на весь термін обігу облігацій і становить 12% річних.

Суттєві події, що відбулися в дочірних підприємствах після дати складання балансу, але не впливають на фінансовий стан Групи :

НАК „Нафтогаз України“

Згідно договору від 22 квітня 2004 року Компанія отримала короткостроковий кредит від AVN AMRO BANC N.V., London Branch на суму 200 мільйонів доларів США. Цілі кредитування – на загальні потреби. Відсотки по кредиту складатимуться із маржі 3.49 % річних та ЛІБОР. Заставою по цьому кредиту є розрахунковий рахунок у AVN AMRO BANC N.V., London Branch.

Згідно постанови Фонду державного майна України у першому кварталі 2004 року з

фінансових інвестицій Компанії проведено відчуження ВАТ «Азмол», акції якого були внеском у статутний фонд НАК «Нафтогаз України». Відчуження проведено без коригувань статутного фонду Компанії.

29 квітня 2004 року вийшла Постанова Кабінету Міністрів №550 про списання несплачених обсягів природного газу, згідно якої підприємства газопостачання та газифікації проводитимуть списання заборгованості згідно з розробленим механізмом. Вплив на фінансову звітність Компанії на момент складання звітності оцінити не можливо.

ДК „Укртрансгаз“

В лютому 2004 року материнська компанія НАК „Нафтогаз України” оприлюднила інформацію про збільшення статутного капіталу Компанії на 5 млрд. грн. Новий розмір статутного капіталу Компанії становитиме 6,495 млрд. грн. Компанія планує спрямувати отримані кошти на збільшення капіталовкладень у модернізацію і розвиток газотранспортної системи у 2004 році.

ВАТ „Укртранснафта“

Розпочато розробку нормативної документації для впровадження системи управління охороною навколишнього середовища за вимогами ISO-14000.

Розпочата робота зі створення системи управління якістю за вимогами ISO-9000.

Протягом 2002 року з бесередньою участю Товариства розроблялись наступні проекти:

- Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про транзит нафти територією України (підписання заплановано на 2-й квартал 2003 року);
- Угоди між нафтотранспортними компаніями щодо реалізації проекту інтеграції нафтопроводів "Дружба" та "Адрія" (Угода підписана у червні 2002 року);
- Міжурядові Угоди про співробітництво з реалізації проекту інтеграції нафтопроводів „Дружба" та „Адрія" (Угода підписана 16 грудня 2002 року);
- Угода про основи співробітництва у нафтотранспортній сфері між ВАТ „Укртранс-нафта" та ЗАТ „КазТрансОйл" (Угода підписана 8 листопада 2002 року);
- Угода між Урядом Республіки Казахстан та Кабінетом Міністрів України про умови транзиту та постачання казахської нафти територією України (завершується процедура міжвідомчого узгодження та підготовки до парафування).

ДК „Газ України”

З 2004 року Компанія розробила політику поетапного підвищення цін на газ. Так, ціни за газ, який реалізується промисловим підприємствам з 1 лютого 2004 року планується збільшити на 3-6 %. В грудні 2003 року Міністерство палива та енергетики за участю Національної Комісії регулювання електроенергетики створила робочу групу для вивчення питання щодо доцільності підвищення тарифів в 2004 році та підготовки відповідних рекомендацій.

НКРЕ Постановою № 158 від 18.02.04 р. затвердила рівень ціни на природний газ, який поставляється промисловим споживачам у розмірі – 284,55 грн. за 1 000 кубометрів без урахування тарифу на транспортування та податку на додану вартість.